

Indholdsplan

- [Forord](#)
- [Historie](#)
- [Formål](#)
- [Elevgruppen](#)
 - [ADHD elever](#)
 - [Kontaktlærer \(kl\)](#)
- [Beskrivelse af skolen](#)
- [Organisation](#)
- [Skolens pædagogiske linie](#)
- [Den pædagogiske praksis](#)
 - [Læring](#)
 - [Undervisning](#)
 - [Samvær](#)
 - [Socialisering](#)
- [Undervisningen](#)
 - [Årsplan](#)
 - [Ugeskema](#)
 - [Prøveafleggelse](#)
- [Morgensang – café](#)
 - [Undervisning i dansk og matematik](#)
 - [Dansk](#)
 - [Matematik](#)
 - [Fællestimer](#)
 - [Engelsk](#)
 - [Øvrige valgfag](#)
- [Værksteder](#)
 - [Landbrug](#)
 - [Køkken](#)
 - [Musik](#)
 - [Kreatex](#)
 - [Træ og metal](#)
- [Anderledes uger](#)
- [Weekend](#)
- [Vejledning](#)
- [Evaluering](#)
 - [Eleverne](#)
 - [Handleplaner](#)
 - [Skoleåret og dets organisation](#)
 - [Undervisningen](#)
 - [Indholdsplanen](#)
- [Bilag](#)
 - [Det teoretiske grundlag for skolens praksis](#)

Forord

Denne indholdsplan tager udgangspunkt i de seneste års indholdsplan, de ændringer som evalueringer af undervisning og samvær på skolen har givet anledning til er indarbejdet.

Planen er rettet til efter evalueringer af skoleåret 13 - 14.

Vi var aktive i AFSL projektet i samarbejde med 12 andre skoler (almen dannelse på de frie skoler i Skolesammenslutningen Ligeværd), Med udgangspunkt i det arbejde og efterfølgende arbejder i Skolesammenslutningen og udviklingsarbejder under ledelse UC Syd. Bestyrelsen har besluttet at der skal udarbejdes ny indholdsplan med deadline 1.1. 2015. Tidspunktet er valgt under hensyntagen til den nye tjenesteidsaftale der har stor indflydelse på indholdsplanen. Der forhandles i øjeblikket nye vilkår for specialundervisning på efterskoler, disse nye regler som forventes vedtaget i efteråret 2014. De nye vilkår vil selvsagt være en del af indholdet i den nye plan.

Denne plan kan altså betragtes som en midlertidig videreførelse af tidligere års plan.

En meget markant ændring er vores bevidste arbejde med at gøre eleverne undervisningsparate. Mange af vores elever har haft en nederlagspræget skolegang, og for nogens vedkommende, opvækst i almindelighed. I arbejdet med undervisningsparathed har vi tilført samværsdelen, forældresamarbejdet og det individuelle arbejde med elevens personlige kompetencer betydeligt flere ressourcer. Vi arbejder med fast vikarordning, ud fra de kendte voksne og forudsigelighed mindsker kompleksiteten for eleverne.

Vi har således stillet skarpt på vort tilbud og pædagogiske praksis i denne plan. Formålet er at beskrive undervisning og samvær på en kostskole for unge med særlige læringsforudsætninger. Hvorledes lever vi op til lovens krav om folkelig oplysning, demokratisk dannelse og livsoplysning, er et konstant debattema på skolen.

Vi oplever det som om elevgruppens generelle funktionsniveau har været faldende over en årrække. Det har fået os til at lave en række ændringer. Vi har moderniseret vore ordensregler, efter de var genstand for selvevaluering. Vi tilstræber at være tydeligere på en række felter. Vi vil arbejde individuelt med elevernes normer og holdninger. Vi laver et egentlig indskolingsforløb, der bl.a. skal gøre eleverne efterskole og dermed undervisningsparate hurtigere.

Måden at opfatte samfundet på, lærings og dermed undervisningsbegrebet har ændret sig, vi har derfor fundet det formålstjenligt med et teoretisk afsnit der beskriver vores opfattelse af disse begreber.

Bagest i planen er der placeret et par relevante bilag. Der henvises i øvrigt til hjemmesiden hvor man kan finde ordensregler, ugeplan for elever og årsplan (kalender). Skolen har fået ny hjemmeside op til dette skoleår, og den skulle nu leve op til gældende krav. Vi ønsker os hjemmesiden, som et dagligt aktiv for formidling til nuværende og kommende elever og forældre, myndigheder m.fl.

Alle opgaver er fordelt forud for skoleåret og fremgår af skolens tjenestetidssystem, der ikke er tilgængeligt på hjemmesiden.

Ændringer vil blive indarbejdet løbende.

Historie

Skolen er startet i 1987, initiativet blev taget af Børnenes Vel i Aalborg. Fra 1987 til 2006 havde vi til huse i Hammer Bakker i lejede bygninger. I 2006 købte vi Try Landbrugsskole og en nabogård, vi startede vor virksomhed her i august 2006.

I 2011 blev Børnenes Vel nedlagt og dermed trukket deres repræsentation i bestyrelsen, hvilket bl.a. har betydet en ændring af skolens vedtægter.

Formål

Try Efterskole er en privat selvejende institution med hjemsted i Brønderslev Kommune. Formålet er at drive en efterskole inden for lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler (frie kostskoler), jf. lovbekendtgørelse nr. 662 af 14. juni 2010. Efterskolens målsætning er, gennem en kombination af praktisk og teoretisk undervisning, at motivere eleverne til at uddanne og udvikle sig.

Værdigrundlag

Det er skolens grundsyn at alle mennesker er ligeværdige og værdifulde. Alle skal have mulighed for at udvikle sig og har ret og pligt til at tage del i samfundet.

Målsætninger

Det er skolens mål at styrke eleverne sociale, fysiske, følelsesmæssige, praktiske og teoretiske færdigheder.

Der skal arbejdes med elevernes:

Selvforståelse og realistiske opfattelse af sig selv.

Respekt for hinandens forskellighed.

Eleverne skal lære grundlæggende normer og regler.

(Disse målsætninger er genstand for årets selvevaluering)

Undervisningen tager udgangspunkt i:

Den enkeltes kompetencer og interesser.

At alle elever skal opleve succes.

Muligheder frem for begrænsninger.

Trygge rammer for eleven i og udenfor skolen.

Samarbejde med forældre og andre med ansvar for elevernes tarv.

Skolens virksomhed og betydning skal synliggøres for omverdenen.

Uddybning

Vores grundsyn er at alle elever har evnen til at lære. Det er en grundlæggende menneskelig egenskab.

Vi sigter mod at eleven både bliver et frit og selvbestemmende individ og en ansvarlig og forpligtet samfundsborger.

Ligesom vi sigter mod at undervise og opdrage eleven til et fremtidigt liv som borger, vel vidende at vi ikke kender elevens fremtid.

Nogle af vore elever har handicaps der gør, at de har særlige læringsforudsætninger.

Mange af vore elever har et tillært pædagogisk handicap, idet de i deres hidtidige skoleliv ikke blot har lært så meget som deres jævnaldrende, men har lært at de har svært ved eller ikke kan lære. Man kan sige, at det de har lært i skolen hidtil, det der fylder mest i dem, er at føle sig dum.

Et helt basalt specialpædagogisk mål for Try Efterskole er derfor at lære vore elever, at de rent faktisk kan lære.

Vores undervisning og samvær vil derfor, for at opfylde efterskolelovens hovedsigte om livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse, være nødt til at være baseret på andet end traditionel klasseundervisning og vidensformidling.

Vi er nødt til at tage udgangspunkt i den enkelte elevs særlige læringsforudsætninger, samtidig med at vi skal passe på ikke at glemme realiteterne i det omgivende samfund, men netop er sat i den pædagogiske verden for at eleven både bliver et frit og selvbestemmende individ og en ansvarlig og forpligtet samfundsborger.

Vi opfatter læring som noget individuelt, noget inde i eleven, som vi ikke kan kontrollere, og som kan være hensigtsmæssig eller ikke hensigtsmæssig.

Undervisning og opdragelse er derimod sociale processer, som er synlige.

Eftersom mange af vore elever, i deres hidtidige skoletid, mest har lært at de ikke kan lære, er der i vores pædagogiske tilbud brug for et bredere undervisningsbegreb, der ud over intentioneret vidensformidling også må inddrage opdragelse, og som må tage sigte på at lære den unge at han er i stand til, og kan blive god til at lære.

At lære at lære indebærer at man arbejder med identitet, at den enkelte ændrer syn på sig selv fra at føle sig dum og ude af stand til at lære, til at man tror på at man kan lære.

En måde at arbejde med dette på er at søge at støtte eleven i at opnå anerkendelse på 3 niveauer.

- i den private sfære, hvor man arbejder med nære relationer, betydningsfulde andre, venskaber og opnår selvtillid.

- i den retslige sfære, hvor man arbejder med begreber som lighed og medborgerrettigheder. Her opnås selvagtelse.

- i den solidariske sfære, hvor man arbejder med deltagelse i fællesskaber. Her opnås selvværd.

Elevgruppen

Try Efterskole er for unge mellem 14 og 18 år, der har modtaget specialundervisning. Vi optager hvert år et antal elever med en ADHD¹ problematik ligesom vi optager elever med andre fysiske handicaps, eksempelvis svagsynede og hørehæmmede, vi har ikke kørestolsbrugere. Skolen tilbyder at modtage et antal anbragte elever i samråd med elevens hjemkommune.

Skolen har, hvad der kaldes en samlet særligt undervisningstilbud til unge med særlige behov. Vi beder om alle relevante udtalelser, tests mv. fra elevens PPR kontor og tidligere skole. Vi klassedeler ikke eleverne, deles de - er det efter niveau eller interesse (de vælger ex. selv deres værksted) i skoleåret.

De unge skal have et funktionsniveau, således at de selv kan klare de fleste af følgende punkter: personlig hygiejne, administrere lomme penge, selv tage bus eller tog til og fra eget hjem, indgå i det sociale fællesskab det er, at bo 2 eller flere unge på et værelse. Alene eller sammen med andre at påtage sig et ansvar. Kan eleven ikke det, kan vi evt. søge den

¹ Se særlig afsnit herom.

nødvendige støtte i form af et antal støttetimer ud fra en på forhånd fastlagt plan. Eleven skal positivt tilkendegive, at ville indgå i netop den sammenhæng som Try Efterskole tilbyder.

Man kan være elev på Try Efterskole i 1, 2 eller 3 år. Indmeldelse sker for 1 år af gangen.

Der har tidligere været en ligelig fordeling af drenge og piger, vi har valgt en vis overvægt af drenge til det kommende år(ca. 48/36), det nøjagtige antal er begrundet i skolens geografi. Optagelse beror på en konkret vurdering af den enkelte ansøger. Hvis der bliver plads, optager vi elever løbende i skoleåret. Eleverne skal have været på besøg i skoleåret, der går forud for det ansøgte, optagelsen tilstræbes tilendebragt ultimo december.

Støttetimer/ekstra støtte søges i visse tilfælde: Hvis eleven tidligere har modtaget vidtgående specialundervisning og eleven også skønnes at have behovet her på skolen, søges timerne i samråd med den pågældende elevs PPR kontor. Tildelingen af støtten kan i visse tilfælde være optagelsesbetingelse².

Har eleven støttebehov udover det, som skolen i almindelighed tilbyder, eller påtager skolen sig opgaver med en elev som falder udenfor det man almindeligvis kan forvente af os, søges der støtte hos elevens hjemkommune. Støttebehovet er oftest begrundet i sociale eller adfærdsmæssige forhold. Timerne anvendes typisk af elevens kontaktlærer, trivselspersonen og til at hæve den almindelige normering i undervisning eller tilsyn, hvilket betyder, at vi hele tiden kan have ekstra opmærksomhed rettet på den bestemte elev. Det er altså ikke nødvendigvis en bestemt lærer der varetager alle støttefunktionerne. Støtten er ofte en betingelse for at fastholde eleven på skolen. Indsatsen overfor den enkelte ”støtteelev” fremgår af elevens handleplan.³

ADHD elever

Der har i de senere år været en tendens til at flere elever får en diagnose, herunder ikke mindst ADHD og ADD. Vi har gennem de senere år oparbejdet en vis viden og erfaring på området. Vi har opnået gode resultater med denne elevgruppe bl.a. via målrettede særligt tilrettelagte forløb, herunder særlige hensyn til netop dette handicap. Vi fordrer i alle tilfælde eleven tildes vidtgående støtte, typisk 10 – 15 timer pr. uge, eleven kan forlanges i praktik forud for optagelsen bl.a. for at vurdere om eleven kan magte et efterskoleophold og for at afklare støttebehovet. Vi optager og rummer ikke aggressive og udadreagerende ADHD elever.

² Se afsnittet handleplaner.

³ Hvis støttebehovet overstiger 10 - 15 timer pr uge er det altid af midlertidig karakter med henblik på en massiv indsats for at bringe behovet ned på eller under 15 pr. uge

Vi praktiserer ikke undervisning 1 -1, det skal bl.a. forstås sådan at vi kan ikke have elever der kræver at en lærer står til rådighed konstant i undervisningen, helt eller delvist. Sker det, er det midlertidigt mhp. på at nedbringe behovet til ovenstående niveau eller afdække specifikke vanskeligheder.

Udover de timer som anvendes direkte i undervisningen er der selvsagt forberedelse, mødeaktivitet og administration vedr. timerne.

Vi deltager almindeligvis ikke i møder vedr. elever eksternt.

Særlige tiltag i forhold til ADHD eleverne:

- **Kontaktlærere.** Der er i kommende skoleår flere elever med ADHD end tidligere så derfor udgør en af lærer fra hver værksted et særligt ADHD-team.
- **ADHD-ture:** Da der er flere elever bør de på nogle af turene være delt op – evt. ”de stille” og ”de aktive”.

Formål:

- At eleverne i en tryk og anerkendende sammenhæng får mulighed for at tale om dét at være diagnosticeret med ADHD (evt. ADD)
- At eleverne får mulighed for at stille hinanden og lærerne spørgsmål om ADHD, medicinering m.m.
- At eleverne udvikler en større forståelse for og accept af deres handicap og den fremtid de har i vente.
- At eleverne på en positiv og konstruktiv måde udveksler erfaringer og oplevelser fra deres eget liv.

Faste temaer:

- Diagnosticering – ”alle er ikke ens...”
- Medicinering/behandling/terapi
- Strategier i hverdagen
- Erfaringsudveksling
- Udvikling – barn vs. voksen
- Alkohol og stoffer i forhold til ADHD – forbrug contra misbrug, selvmedicinering m.m.

- **Optagelse af elever med ADHD:** én eller flere af konsulenterne deltager i optagelsen af elever med ADHD + inddrages i observationer hvis en elev med ADHD er i praktik. Læse div. papirer inden endelig optagelse. (RC)

Samarbejde med skolens øvrige lærer og ledelse:

- **Læse papirer på ALLE elever med ADHD:** Konsulenterne fordeler eleverne og læser samtlige papirer (skoleudtalelser, PPR, Psykolograpporter, tests m.m.) Der laves en liste således alle ved hvilken konsulent der har hvilke elever ”under lup”.
- **Handleplaner:** ud fra ovenstående punkt kan konsulenterne inddrages i arbejdet med handleplaner for elever med ADHD med henblik på at arbejde med de problemstillinger der er direkte relateret til den enkeltes diagnose.
- **Samarbejde med kontaktlærerne:** idet ADHD-eleverne fordeles mellem de 3 konsulenter vil kontaktlærerne til enhver tid vide hvem der kan rettes henvendelse til i forhold til råd og vejledning.
- **Observation:** konsulenterne skal i rimeligt omfang kunne ”tilkaldes” fx for at observere en elev på værkstedet, med det formål at kunne bidrage med løsningsforslag i forhold til fx ”uheldig” adfærd, konflikter eller lign.
- **Kurser m.m.:** konsulenterne skal løbende deltage i relevante kurser/uddannelse, holde sig ajour med ny litteratur på området og formidle dette til kollegaer, der måtte have brug for dette.

- **Forældrekontakt/netværk:** konsulenterne står i en vis grad til rådighed hvis forældre eller andet netværk har spørgsmål om elever eller generelle ADHD relaterede spørgsmål. Der deltages som udgangspunkt IKKE i møder udenfor skolen.
- **Medicinering:** ved opstart af medicinering står RC til rådighed ved eventuelle spørgsmål om fx observationsskemaer, bivirkninger o.s.v. HM/RC administrere medicinen i det daglige.

Kontaktlærer (kl)

-er elevens og hjemmets primære person på Efterskolen, og er den der har det overordnede ansvar for elevens trivsel. Vedkommende skriver alle udtalelser, handleplaner og redigerer elevbeskrivelser. Udtalelser der forlader skolen skal alle over skolevejlederens bord.

Kl. koordinerer indsatsen med de øvrige lærere, primært i sit værkstedsteam og sekundært med alle andre.

Kontaktlæreren er en af de lærere, der er på det første værksted man har på skolen, og forbliver den samme hele året. Det er 14 lærere der således har 6 elever i gennemsnit, der er tillagt funktionen tid, og der er afsat en ugentlig time (inkluderet i værkstedsnormen) til kontakttime.

I starten af skoleåret er kl. således i nærheden af sine kontaktelever i mange timer om ugen og kan hurtigt agere, når det er nødvendigt, og der er mulighed for at yde den enkelte elev massiv opbakning.

Beskrivelse af skolen

Try Efterskole ligger i landsbyen Try, der er ca. 4 km. til Dronninglund og 5 til Hjallerup. Skolen er startet som en folkehøjskole i 1873 og har været drevet som sådan frem til 1978 hvor den blev til Try Landbrugsskole. Landbrugsskolen fusionerede med Lundbæk Landbrugsskole og vi overtog bygninger og det meste inventar 1.4. 2006. Vi medbragte inventaret fra Bakkerne, bl.a. møbler fra værelserne, maskiner, dyr, IT materiel mm. Det overskydende begge steder blev solgt.

De ældste dele af skolen er helt fra skolens start, men der er selvsagt sket en kraftig udbygning gennem tiden. Der skete en markant udvidelse af kostskolefaciliteterne i 1960'erne og med ændringen til landbrugsskole i 1978 indledtes en kraftig ekspansion. Ved Efterskolens overtagelse af bygningerne renoveredes de fleste værelser og skolen blev indrettet til vores virkelighed med bl.a. nyt IT netværk. Vi tilkøbte ejendommen Højskolevej 6, med ca. 6 ha. jord, vi har hertil aftaler om sommergræsning til heste og kreaturer. Pr. 1.7. 2011 har vi tilkøbt yderligere en naboejendom, med 2 ha. jord. En del af bygningerne bliver nedrevet.

Vi råder over 45 tosenes værelser, heraf 7 med eget bad og toilet. Vi budgetterer med mindst 74 elever i 42 uger.

Af undervisningsfaciliteter råder vi over stort træ og metalværksted med teorilokale, omklædning mm. Landbrugsværksted på gården, med nye omklædnings og teorifaciliteter. Stuehuset er udlejet men kan frigøres til tjenestebolig om nødvendigt. Musiklokale m. øverum, klasselokaler, køkkenværksted, kreativt værksted, pc rum og idrætshal. Der er rummelige og funktionelle opholds og fritidsfaciliteter til eleverne. Vi har medarbejderfaciliteter som pædagogisk værksted, vagtværelse, omklædningsfaciliteter, kontorer mm.

Vi har de nødvendige maskiner til dyrkning af jorden og pasning af udenomsarealerne, dyreholdet består af et mindre fedekvæghold, 12 – 15 islandske heste og ca. 10 får. Vi har egen minibus, som hovedparten af medarbejderne har kørekort til.

Organisation

Bag skolen står der en skolekreds som hvert år i april holder generalforsamling. Generalforsamlingen vælger 5 medlemmer til bestyrelsen. Bestyrelsen konstituerer sig selv og forestår den daglige ledelse i samarbejde med forstander og viceforstander, jf. bestyrelsens forretningsorden.

Der er lavet en samarbejdsaftale med medarbejderrådet om kompetencefordelingen. Medarbejderrådet udpeger to medlemmer, der deltager i bestyrelsesmøderne uden stemmeret.

På skolen er der pr. 1.8. 2014 ansat 21 lærere, heraf 4 på flexløn, en viceforstander og en forstander, hertil kommer en række timelærere. Medarbejdergruppen er fagligt sammensat af læreruddannede, pædagoguddannede og fagligt uddannede, en fuldtids sekretær, 2 pedeller og en køkkenleder i kombinationsstillinger, en rengøringsass. Personalegruppen er præget af stabilitet, mere end halvdelen har 10 eller flere års erfaring på Efterskolen. Der er stadig 4 medarbejdere, der var med til at starte skolen i 1987. Videreuddannelse prioriteres højt, og udvikling og innovativ tænkning har altid været en del af Efterskolens virkelighed. I skoleåret 14 – 15 er 3 medarbejdere i videreuddannelse under ordningen om jobrotation.

Vi er praktikinstitution for Lærerseminarierne i Hjørring og Aalborg og for Pædagogseminariet i Aalborg og modtager øvelsespraktikanter herfra efter aftale.

Alle fastansatte medarbejdere er medlem af medarbejderrådet, andre kan indbydes til at deltage uden stemmeret.

Mest muligt arbejde tager udgangspunkt i lærerteams med en stor grad af selvforvaltning. Der er 5 lærerteams, med udgangspunkt i værkstederne. Der er lærerteams omkring dansk, matematik, engelsk og der er vagtteams – mandagsteam osv. Der er en "række temateams" - trivselsteam, ADHD team, morgen team mm.

Eleverne modtager uddannelses og erhvervsvejledning, skolen vægter dette højt⁴, vejledningen varetages og koordineres af 2 vejledere, og er beskrevet særskilt.

Skolens pædagogiske linie

⁴ Se særligt afsnit herom.

Den pædagogiske praksis

En elev på Try Efterskole vil i løbet af opholdet øge sine realkompetencer – forstået som elevens samlede viden, færdigheder og personlige kompetencer. Disse kompetencer gør vi os ingen forhåbninger om på forhånd at kunne planlægge, det afhænger fuldstændig af den enkelte elevs baggrund, motivation og evner. Efterskolens praksis bygger på en helhedsorienteret indsats, med udgangspunkt i den enkeltes ressourcer.

Som det er beskrevet, i det teoretiske grundlag (bilag) for skolens samfunds og lærings syn, er læringen elevens projekt, det er lærernes opgave at tilvejebringe mulighederne for elevernes læring. Det er derfor altafgørende, at vi hurtigt opbygger tillid mellem lærer og elev, mellem kammerater og mellem de øvrige eksterne aktører, der er i spil omkring eleven – forældre, socialforvaltning, PPR osv.

På Try Efterskole arbejder vi helt grundlæggende og i alle sammenhænge ud fra den enkeltes forudsætninger, for at skolens undervisning og samvær skal lykkes, og at der finder læring og socialisering sted, er det nødvendigt at eleven er tryk.

Vi arbejder ud fra en teori om det hyperkomplekse samfund, et samfund som ændrer sig hurtigt og uforudsigeligt, et samfund hvor mennesker indgår i et utal af forskellige relationer, et samfund hvor ens rolle skifter alt efter hvilke sammenhænge man befinder sig i. Vi må derfor nødvendigvis først og fremmest arbejde med elevens grundlæggende almene viden og personlige færdigheder.

Et helt centralt begreb heri er elevens selvværd.

For at opbygge den, arbejder vi i alle undervisnings og samværs situationer med elevernes sprog, normer, udseende, sociale herkomst, forskellighed og så videre. Alt sammen for at opbygge elevens bevidsthed om sig selv, og for at eleven skal opbygge en selvstændig identitet, herunder et personligt værdisæt, og dermed selvværd. Alt søges tilrettelagt således eleven oplever succes og dermed positiv feedback.

I forbindelse med opbygningen af elevens positive identitet, er de naturlige og overskuelige fællesskaber, vi har på efterskolen et centralt redskab.

Vi bruger bevidst nødvendigheden af fællesskabet i skolens undervisning og samvær, vi skaber fællesskaber, hvor man er nødvendig, vi skaber fællesskaber hvor man hjælper hinanden, og hvor man lærer af hinanden - hele organisationen Try Efterskole er en lærende organisation. Fællesskabets anerkendelse opbygger elevens positive identitet yderligere.

Med opbygningen af den positive identitet følger helt naturligt ønsket om at deltage i de demokratiske fora der findes på skolen. Man lærer at sige sin mening, og at have respekt for andres, man lærer at tage ansvar for fælles projekter, man lærer at arbejde og høster anerkendelse derfor.

Et ophold på Try er således at karakterisere som et progressivt forløb, startende med opbygning af tillidsforhold, over opbygning af elevens realkompetencer til udskoling til fortsat uddannelse.

For at fremme indlæringssevnen lægger skolen vægt på, at eleverne er fysisk aktive, de spiser fornuftigt og er udhvilede når de møder til undervisning. Der er en række aftaler og regler hvis formål det er at underbygge den holdning.

Læring

Læring er samtlige de kompetencer som eleven tilegner sig på Efterskolen eller i det afledte miljø, f.eks. ved at besøge andre elever hjemme, lære at rejse frem og tilbage osv. Denne læring inddeles i 3 underafsnit.

Undervisning

Der henvises til ugeskema for elever og til årsplanen (kalender). Det er de aktiviteter hvor lærerne målbevidst forsøger at forandre eleverne, så de får større viden eller flere og bedre færdigheder.

Vor opfattelse af undervisning rækker langt ud over undervisningslokalet. Meget af undervisningen foregår som en form for mesterlære med fokus på hele arbejdsprocesser⁵ og med noget konkret som det fælles tredje⁶ kommunikationen foregår omkring. Langt hovedparten af vore elever lærer bedst gennem konkrete og praktiske forløb – fra helhed mod del.

Der er meget differentieret undervisning. Der er fokus på samarbejde i så høj grad, som den enkelte skønnes at kunne profitere af det. Boglig/teoretisk undervisning inddrages, hvor det er muligt og vurderes hensigtsmæssigt. Der tages videst muligt udgangspunkt i den enkeltes ressourcer, for at den unge opnår en positiv selvudvikling, opøver kompetencer og tilegner sig viden.

En del af vore elever er stand til i begrænset omfang at profitere af teoretisk undervisning, og er meget motiverede for at blive bedre til dansk og matematik, derfor ligger der en dobbelttime hver morgen i disse fag. Vi niveaudeler – vi har 8 hold, alle hold har samme fag samtidig, hvilket betyder at man nemt kan skifte hold, hvis det er nødvendigt. Se særlig beskrivelse under gennemgang af fagene.

Al undervisning planlægges under hensyntagen til fælles mål for fagene. Der undervises til og med FA niveau.

Samvær

Der henvises til ugeskema for elever og program for introperioden og til årsplanen. Det er i høj grad i samværet på Efterskolen at eleven opnår de personlige kompetencer, der er en forudsætning for elevens alsidige udvikling, identitetsdannelse, opbyggelse af selvtillid, selvværd og selvagtelse. Samvær finder sted overalt og i alle situationer på skolen og er

⁵ Måltrettet aktivitet. Indeholder 4 faser: beslutning, planlægning, udførelse og værdsættelse imitation elementer af måltrettet handling og refleksion.

⁶ At være sammen om en oplevelse omkring noget, der ikke direkte vedrører deres indbyrdes relationer. Noget fælles tredje. Disse oplevelser kan bruges pædagogisk, men det kræver, man er sin rolle som voksen sammen med den unge bevidst. Man skal opretholde et subjekt-subjekt forhold til barnet på disse skæve præmisser. Man er ikke bare sammen, man er sammen om noget. Man bør have fokus på kommunikationen.

således vanskelig adskillelig fra undervisningen. Det er alle medarbejders job at medvirke i opstilling af de rammer – de faciliteter som udvikler eleverne i henhold til skolens målsætninger. Det er i meget høj grad i denne sammenhæng, at eleven får mulighed for at øve sig i at forholde sig til omverdenen og til at reflektere for på den måde at opbygge sin identitet. Medarbejderne er til rådighed med råd og vejledning, der er imidlertid også et væsentligt overlap til det næste afsnit idet, eleverne i meget høj grad lærer af hinanden. På en almindelig vagtaften er der min. 3 lærere på arbejde fra 17,30 – 21. aftenen er typisk organiseret således, at en lærer er vagt og tager sig af de praktiske ting f.eks. omkring køkkenet, og de alm. vagtopgaver. De 2 andre lærere tilbyder eller igangsætter aktiviteter. Eksempler er åbent værksted, idræt, svømning og andre ture ud af huset, biograf, rollespil, poolturneringer, diskotek, scenen er din, ridning, og meget meget mere. Eleverne kan være på skolen i alle weekender, vi organiserer det således at der er en række weekender hvor der ikke tilbydes program, de er betegnet som hjem weekender. De andre weekends indeholder altid program som annonceres fredag før den foregående weekend, så eleverne har mulighed for at planlægge. Senest tirsdag morgen før den pågældende w. skal man være skrevet på weekendlisten. Der er tvungen deltagelse i weekendens program. Vi tilskynder eleverne til at dyrke og styrke deres netværk f.eks. ved at tage med kammerater hjem, ved at slutte sig sammen om at være her osv. Der er en eller 2 lærere på arbejde i weekenderne afhængig af deltagerantal og program. Vi tilskynder eleverne til at være her i weekenderne. Der er bliveweekend i uge 19.

Rengøring:

Eleverne skal selv sørge for at holde deres værelse, forstanderen "tjekker" hver morgen på sin runde. Hver fredag formiddag er der værelsesrengøring i forbindelse med formiddagspausen, lærerne hjælper og kontrollerer.

Eleverne er på servicehold 3 uger i løbet af et skoleår. De forestår da det praktiske omkring morgenmad og opvask mm. Efter middagsmad sammen med køkkenlederen. De gør rent på visse fællesområder med trivselsmedarbejderen på fællesområderne om formiddagen, de forestår det praktiske omkring aftensmad sammen med vagtlæreren.

Rengøring og oprydning omkring værkstederne er en del af opgaverne på værkstedet.

Socialisering

I det trods alt meget komplekse liv der udspiller sig på en efterskole, er der en meget væsentlig del der ikke lader sig kontrollere eller planlægge. for teenagere betyder det sociale liv, kammeraterne ofte alt, her er mulighed for at prøve sig af i mange sammenhænge, muligheder for at dyrke venskaber og interesser i mange afskygninger. Mange af vore elevers skolegang har været præget af eksklusion, de har gået i specialklasse, har været udsat for mobning og andre former for desocialisering. Når det sociale liv lykkes for dem på Efterskolen smitter det i meget høj grad af på selvtilliden og de deraf afledte mekanismer. Her kan skolens voksne kun tilbyde deres støtte råd og vejledning, og fastsætte de regler, som det sociale liv skal fungere indenfor.

Undervisningen

Årsplan

Der henvises til kalenderne på hjemmesiden.

Årsplanen er på 42 uger, heraf de fleste med et gennemgående skema (se næste afsnit). I årsplanen er der indlagt anderledes uger og dage, der hver især er beskrevet.

Det er væsentligt for os hurtigt at få skabt tryghed og faste rammer og rutiner omkring den enkelte elev, derfor har de alle elever valgt værksted før start. Værkstederne er i gang fra første dag, det er elevernes faste base, og her er deres kontaktlærer. De første 3 uger er tilrettelagt som en introperiode⁷ med udgangspunkt i værkstederne. I løbet af de første uger bliver dansk, matematik og valghold skabt. Det tætte fortrolige miljø bruges til opfølgningen på indarbejdelse af en række rutiner.

Ugeskema

Der henvises til ugeskema på hjemmesiden.

I de "almindelige" uger er dagligdagen bygget op omkring et fast tidsskema og faste daglige rutiner. Alle fag er beskrevet særskilt efterfølgende. Almindelige uger er på 29 timer pr uge for alle elever. Hertil kommer samvær omkring spisning, cafe, lektielæsning og div. arrangementer.

Skolens hverdag lægger ikke op til at skelne skarpt mellem undervisning og samvær, der er også lærerstyrede aktiviteter⁸ hvor læreren ikke nødvendigvis er til stede, eksempelvis fodring og tilsyn i landbrug, træning af færdigheder i musik osv.

Der er vagt på hver morgen fra kl. 7 – 10. Vagten, som varetages af 2 lærere og forstanderen. Formålet er bl.a. at støtte eleverne i at få en god start på dagen, således de er undervisningsparate kl. 8, der kan være særlige praktiske opgaver omkring medicin mm. Højne den alm. trivsel osv.

Forstanderen går morgenrunde til alle værelser kl. 7,15 – 7,30, formålet er at støtte eleverne i at stå op, ordne sig selv og deres værelse således der er skabt basis for en god skoledag.

Der er morgenmad fra kl. 7,30 – 8, eleverne har mødepligt skolens køkkenleder og morgenvagten spiser morgenmad med eleverne og kontrollerer at alle møder.

Kl. 8 er der fælles start i samlingssalen, der synges morgensang og gives beskeder, man går derefter direkte til dansk eller matematik. Morgensamlingen varetages af forstanderen og morgenvagten.

Kl. 9,30 – 10 er der pause, eleverne har mulighed for omklædning, formiddagsmad i spisesalen mm. De lærere der har timer efter kl. 10 holder morgenmøde, på mødet klares de fleste elevsager, der er efterfølgende god mulighed på værkstederne for at kontaktlærerne kan følge op på mødets beslutninger. Disse møder en væsentlig del af skolens evalueringsstruktur.

Undervisningen slutter med café i spisesalen, her møder eleverne en af aftenens vagtlærere, der præsenterer dagens øvrige tilbud til eleverne, der holdes elevbank, uddeles elevpost og

⁷ Se program for introugerne (bilag) [arbejdsplan introuger](#) [aftenaktiviteter i introuger](#) [plan for introuger](#)

⁸ Udenfor den beskrevne undervisning!

udfyldes udeliste.⁹ Udover alm. fritidstilbud, er der forskellige former for "fællesskabspligter", det er f.eks. fodring af skolens dyr, der finder sted hver dag kl. 16,30 (hestene fodres også før morgenmad til dagligt), tilsyn og administration af nogle af skolens spil og udstyr f.eks. diskoteket, det er servicehold omkring køkkendrift og rengøring som går på skift. Efter 15,30 er der visse pligter og tilbud om forskellige aktiviteter, som er beskrevet i afsnittet om samvær. Eleverne må besøge hinanden på gange og værelser efter aftensmad og til kl. 21,30. Kl. 21,45 skal man være på egen gang, og kl. 22,15 på eget værelse kl. 22,30 skal der være ro. Vagtlærerne går godnatrunde fra. Kl. 22,15. Der er sovende nattevagt centralt på skolen.

Prøveaflæggelse

Forud for optagelse på Try Efterskole indhentes der udtalelse fra pædagogisk psykologisk rådgivning, der bl.a. dokumenterer, at eleven har en funktionsnedsættelse eller så utilstrækkelige danskundskaber, at de ikke forventes at kunne gå til afgangsprøve. Det aftales med forældrene og eleven ved optagelsessamtalen, at eleven ikke forventes at kunne gå til afgangsprøve, og som udgangspunkt derfor fritages for at aflægge folkeskolens obligatoriske afgangsprøver.

Viser det sig, gennem skolens undervisning, at eleven opnår et fagligt niveau der muliggør aflæggelse af prøver evt. på særlige vilkår tilbydes eleven dette. Det gøres på forældremødet i nov.

Prøvefritagelse og aflæggelse af prøve på særlige vilkår fremgår af elevens elev og uddannelsesplan.

Undervisningen på Try tager udgangspunkt i fælles mål. Opnår eleven et niveau, hvor vi skønner det muligt i det følgende skoleår, at kunne modtage undervisning der fører frem til afgangsprøve i flere af folkeskolens fag, vejleder vi eleven til optagelse på en skole hvor det er muligt.

For alle elever gælder, at der udarbejdes en skoleudtalelse ved afslutning bl.a. indeholdende beskrivelse af elevens faglige niveau. Der afholdes forældremøder efter behov, minimum 2 pr. år hvor elevens udbytte af undervisningen meddeles. Der udarbejdes løbende skriftlige udtalelser efter behov og ønsker.

Det tilbydes ikke 10. klasseprøver.

Morgensang – café

Under hensyntagen til skolens pædagogiske målsætning er formålet med morgensamlingen/fredagssamlingen at styrke elevernes fællesskab gennem oplevelses og alment orienterende emner, og at lære dem at være en del af en stor forsamling, at modtage fælles beskeder. At give dem en positiv og fælles start på dagen, og afslutning på ugen.

Der synges sange akkompagneret af lærere eller elever.

Morgensamlingen indeholder en række faste rutiner og er tilrettelagt og afviklet af forstander og evt. en musikhæder.

Der bliver fremlagt weekendprogram og lavet weekendtilmelding. Der orienteres om lærerrådsbeslutninger. Der vælges fag og kurser, og der gives aktuelle beskeder.

⁹ Eleverne må forlade skolen i fritiden, men man skal skrive sig på udelisten, hvor man er henne og hvornår man kommer tilbage. Vi tilskynder til at deltage i aktiviteter udenfor skolen, det kunne være at tage kørekort til knallert, traktor og bil, sport mm.

Der er cafe på skolen kl. 15.30.

Formålet med cafeen er at få afslutning på skoledagen, og at markere, at nu starter fritidsdelen af efterskolelivet.

Der er mindst en lærer tilstede, når der er cafe.

Læreren uddeler elevpost, holder elevbank og medbringer informationer om, hvilke lærerstyrede aktiviteter eleverne har mulighed for at deltage i, i løbet af eftermiddagen og aftenen, det tilstræbes at motivere eleverne til selvstændige sociale aktiviteter som kortspil, brætspil, musiske aktiviteter, forskellige former for idræt og boldsport, ridning, ud af huset aktiviteter m.v.

Undervisning i dansk og matematik

Dansk er tillagt 138,25 timer, hertil kommer evt. 33 timers projektuge samt dansk integreret i værkstedsundervisningen. Dansk I har yderligere 28 timer

Matematik er tillagt 88,5 timer, hertil kommer evt. 31 timers projektuge samt matematik integreret i værkstedsundervisningen. (alle timer er klokketimer). Matematik I har yderligere 28 timer.

Fagudvalgene koordinerer indsatsen i fagene, der er tillagt fagudvalgsformanden tid til opgaven.

Undervisning i dansk og matematik tager udgangspunkt i Folkeskolens Fælles Mål for de nævnte fag. I forhold til Efterskolen er det imidlertid yderligere et mål at undervisningen i dansk og matematik bidrager til den enkelte elevs realkompetence. Eleven skal vokse af denne undervisning, det er ikke et mål i sig selv at gennemføre undervisning i dansk og matematik.

I forhold til Fælles Mål er det ingen vore elever som er i stand til nå slutmål jf. PPR udtalelse. Det er i langt højere grad tilfældet, at der sigtes mod Trinmål for 6. klasse. Hvorfor det er udgangspunktet for undervisningen. De elever der er fagligt under det niveau, arbejder selvsagt hen imod det med udgangspunkt i de førtiliggende trinmål. Der tages stilling til evt. fritagelse for afgangsprøve eller prøve på særlige vilkår i nov.

Det er tidligere nævnt, at undervisning er et vigtigt middel til elevernes læring. Det er også nævnt, at eleverne har meget forskellige forudsætninger og erfaringer, og dermed også i forhold til fagene dansk og matematik. Undervisningen tager udgangspunkt i elevernes forskellige niveau.

Undervisning i dansk og matematik på Try Efterskole finder sted på flere planer:

1. Hver dag er der skemalagt timer fra kl. 8 til 9.30.
2. 4 dage om ugen er der værkstedsundervisning fra kl. 10 til kl. 15.30 (afbrudt af middagspause).¹⁰

¹⁰Eksempel.

Projekt basisvarer i køkkenet. Ved hjælp af konkret iagttagelse i køkkenet og søgning på Internettet udarbejdes en liste over de basisvarer men vil have i sit "tænkte" køkken. Et andet projekt i forlængelse af dette er udarbejdelse af en billedkøgebog, hvor eleven tager billeder samtidig med at maden tilberedes. Billederne redigeres og tilføjes efterfølgende tekst, det hele lægges på køkkenet hjemmeside - der opbygges således en virtuel køgebog. Projektet er et typisk helhedsorienteret projekt der rummer læring indenfor dansk, matematik og IT.

3. Der er indlagt hele dansk og hele matematikdage¹¹.
4. 1 uge om året afvikles tværfaglig projektuge.

Dansk

Eleverne har alle modtaget specialundervisning i folkeskolen. Elevernes faglige forudsætninger er meget forskellige. Som nævnt tages der udgangspunkt i et niveau svarende til 5-7 klasse. Der tages altså udgangspunkt i fælles mål. For alle hold gælder at arbejdsformen varierer mellem individuelle opgaver, klasseundervisning, gruppeopgaver m.v.

Det talte sprog

Eleverne skal arbejde med at:

- Udtrykke sig i ord, sprog, tekster og andre udtryksformer
- Udforske sprog og tekster gennem samtale, øvelser og eksperimenter
- Samtale i klassen og i gruppe – herunder drøftelser og diskussioner
- Lytte til oplæsning og fremlæggelse
- Selv at fremlægge
- Benytte hjælpemidler til mundtlig fremstilling
- Dramatisere
- lagttage og udarbejde medieproduktion

Det skrevne sprog – læse

Eleverne skal læse et bredt udvalg af skøn- og faglitterære genrer, og opøver indsigt i genre-kendetegn.

Eleverne skal arbejde med at:

- Læse selvstændigt
- I begrænset omfang arbejde med højtlesning
- Benytte forskellige læseteknikker
- Blive fortrolig med varierende læsemåder afhængigt af læseformål
- Læse skærmtekster
- Genfortælle og referere læste tekster

Det skrevne sprog – skrive

Eleverne skal arbejde med at:

- Skrive selvstændigt
- Skrive fælles tekster
- Formulere sig ved hjælp af hurtigskrivning
- Skrive ud fra mind map og brainstorm
- Indsamle, udvælge og disponere stof og tekster
- Formulere sig i forskellige genrer
- Modtage og bearbejde respons på egne tekster
- Arbejde med stavestrategier, lydregler og ordklassers bøjningsformer
- Udvikle en hensigtsmæssig brugsskrift, der sætter eleverne i stand til at skrive hurtigt og sikkert

¹¹ Jf. årsplanen

- Udvikle en hensigtsmæssig skriveteknik på computer og lære at anvende tekstbehandlingens andre muligheder.
- Arbejde med tegnsætning – punktum, andre fuldpausetegn og kommatering
- Anvende illustrering og layout hensigtsmæssigt i egne tekster
-

Sprog, litteratur og kommunikation

Eleverne skal arbejde med at:

- lagttage og analysere sproglige forhold, fx ældre og nyere dansk, skriftsprog og talesprog, varianter af dansk, let og svært sprog, ligheder og forskelle mellem dansk og andre sprog, sproglig variation
- Undersøge og beskrive ordenes opbygning, sammensætninger og afledninger
- Vurdere og beskrive teksters kommunikationsforhold, herunder afsender, modtager, medie og situation
- Undersøge genrer, handlingsforløb, komposition og person- og miljøskildringer i tekster og andre udtryksformer
- Fortolke og meddigte
- Bearbejde synsindtryk, herunder billedmæssige, rumlige og kropslige udtryk, samt at anvende billeder som udtryk.

Biografen i skolen er en del af undervisningen på alle hold. Vi køber et antal film gennem ordningen, og vi har en aftale med den lokale biograf i Hjallerup om særforestillinger, når der er relevante film på repertoire.

Matematik

Indholdet i de skemalagte timer består i høj grad af elementer fra Folkeskolens Fælles Mål. Undervisningen er niveaudelt og eleverne har ofte selv, eller i samråd med lærer/forældre, valgt sig ind på de forskellige hold. Der er ca. 10 elever pr. hold, eller der er to lærere på holdet. Undervisningen veksler mellem gruppeundervisning, gruppearbejde eller individuelt arbejde. Der arbejdes med emner og materialer, som det skønnes hensigtsmæssigt i forhold til det enkelte hold/den enkelte elev og der kan stilles forskellige krav til forskellige elever. Arbejde med computer finder sted i faget.

I matematik arbejdes der med

Tal og algebra.

- De fire regningsarter, forståelsen af 10-talssystemet og decimaltallene.
 - Sammenknytte regningsarterne med hverdagssammenhænge.
 - Procent- og brøkførståelse.
 - Negative tal.
 - Koordinatsystemet.
 - Forståelse af variable.
 - Formler, f.eks. til udregning af areal, rumfang, rente
- Enkle ligninger.

Arbejdet foregår med skriftlige opgaver, samtale, spil, og projektopgaver
Der benyttes hovedregning, overslagsregning, lommeregner og computer til problemløsningen

Geometri.

- Kende og beskrive geometriske figurer.
- Anvende geometriske figurer ved fremstilling af tegninger eller modeller.
- Aflæse og tegne givne vinkler.
- Symmetri.
- Forståelse af parallelbegrebet.
- Aflæse og benytte målestoksforhold.
- Tegne figurer efter givne mål.
- Forståelse af forskelle mellem arbejdstegninger, isometrisk tegning og perspektivtegning.
- Arbejde med lineal, passer, vinkelmåler og computer i forbindelse med geometri.

Matematik i anvendelse.

- Vurdere tal i hverdagssammenhænge, gætte på resultater.
- Omsætning mellem sekunder, minutter og timer.
- Omsætning mellem mm, cm, m og km.
- Omsætning mellem g, kg og t.
- Omgang med penge.
- Vurdere procenttal, f.eks. i forbindelse med rabatkøb eller afbetaling.
- Vælge korrekt regningsart i forskellige sammenhænge.
- Forstå og til dels anvende matematikprog.
- Forstå og anvende tal, grafiske afbildninger og statistik som middel til beskrivelse af hverdagssammenhænge.
- Forstå forskellen mellem begreberne længde, flade, rumfang og vægt.
- Matematik som beskrivelsesmiddel har også begrænsninger, så må der en holdning til.
- Iværksætte undersøgelser, indsamle data, bearbejde resultater.
- Bruge computeren til problemløsning.
- Deltage i arbejdet med skolens Biks. Indkøb, salg, regnskab mv.
- Opnå en fornemmelse for statistisk sandsynlighed og enkle beregninger med dette

Kommunikation og problemløsning

- Forstå og vurdere information med matematiske udtryk.
- Overskue information fra tekst, billedtekst, skemaer, figurer, tegninger osv.
- Samarbejde med andre.
- Benytte matematisk argumentation.
- Foretage undersøgelser, systematisere resultater, vurdere og formidle

Niveaudelingen strækker sig langt. Af og til skal der hentes begreber og metoder fra 3. klasse. Ofte gives der forklaring til den enkelte elev. Undervisningen er også en del af det sociale rum. Eleven skal styrke sit selvværd også gennem undervisning, og de andre elever skal se det.

Fællestimer

Historie.

Formålet med undervisningen i historie er at styrke elevernes historiebevidsthed og identitet, og øge deres lyst til og motivation for aktiv deltagelse i et demokratisk samfund. Det sker ved at fremme deres indsigt i, at mennesker er historieskabte såvel som historieskabende.

Ved at arbejde med samspejlet mellem fortid, nutid og fremtid skal eleverne udvikle deres indsigt i menneskers liv og livsvilkår gennem tiderne. Herved skal de videreudvikle deres forståelse af og holdning til egen kultur, andre kulturer og menneskers samspil med naturen.

Det tilstræbes at eleverne får en fornemmelse af kronologien i den danske historie, og der drages paralleller til den internationale.

Elevernes forudsætninger er yderst forskellige, derfor starter vi med det nære og breder os derfra. Hvis det er muligt tages der også udgangspunkt i aktuelle og dermed mere nærværende emner. Skolens nærmeste nabo er et museum, hvilket bl.a. giver mulighed for at visualisere og konkretisere, benytte skoletjenesten mm.

I forhold til emnerne udvælges trinmål fra fælles mål. Gennem undervisningen føres eleverne ind i de enkelte fags trinmål.

Aktuelle udgangspunkter kunne være folketingsvalg/grundlovsdag, høstdage på museet, højtider, sagn, valg i USA, skuespillet skatteøen, film og dokumentarudsendelser.

Undervisningen foregår dels som fællestimer og læses af forstanderen, dels som emner og tiltag i skolens øvrige fag og øvrigt samvær, jf. skolens helhedsorienterede undervisning.

Trivselstimer.

Tiltag for at fremme generel trivsel på Efterskolen, der henvises i øvrigt til fælles mål for sundhed, seksualundervisning og familiekundskab.

I løbet af skoleåret afholdes der 8 - 10 arrangementer med forskellige temaer, med det formål at udvide elevernes viden indenfor det givne område, skabe dialog samt at øge elevernes evne til at tage stilling og forholde sig kritisk og vurderende. Arrangementerne giver afsæt til undervisningen i bl.a kontakttimerne.

I skoleåret er temaerne – kaldet årshjulet følgende:

- Regler og fællesskab.
- Sprog og førstehjælp.
- Misbrug.
- Min familie og trafik.
- Diagnoser
- Kost og motion
- Kærreste, sex og samvær.
- Skoletræt.
- Mobning
- Min fremtid som 2. års elev eller udskolingselev.
- Evaluering af skoleåret, og forslag til forbedringer.

Arrangementerne tilrettelægges bl.a. som oplæg/foredrag og workshops med praktisk tilgang til emnet. Der undervises både af interne lærere og gæstelærere. Der er aftalt ny struktur på onsdage eftermiddage hvor disse emner behandles. Afviklingen evalueres løbende og nødvendige justeringer vil blive foretaget.

Engelsk

Engelsk I

På holdet arbejdes der med engelsk på et niveau der svarer til 7.- 8. klasse. Der er taget udgangspunkt i fælles mål. Holdet er tillagt 55,5 timer.

Engelsk II

På holdet arbejdes der med engelsk på et niveau der svarer til 5. – 6. klasse. Der er taget udgangspunkt i fælles mål. Holdet er tillagt 55,5 timer.

Holdene kører samtidigt og lærerne samarbejder om det faglige indhold og elevindplacering

Kommunikative færdigheder

- lytte til engelsk brugt som modersmål i forskellige regioner
- referere, fremlægge, diskutere og debattere
- læse og bearbejde forskellige typer af tekster – bl.a. sange, skønlitteratur, fagtekster
- skrive sammenhængende tekster

Sprog- og sprogbrug

- forskellen på tale- og skriftsprog
- skrevne teksters opbygning, sammenhæng og disponering
- synonyme, faste vendinger og omskrivninger
- centrale grammatiske områder – bl.a. ordklasser, ordstilling, verbernes former
- i mindre omfang retstavning og tegnsætning

Sprogtilegnelse

- anvende strategier, der fremmer mundtlig kommunikation, først og fremmest i omskrivning og brug af overbegreber og synonyme
- udnytte læse- og skrivestrategier i forbindelse med samtale, tekstarbejde og infosøgning
- anvende skriveprocessen og dens faser fx ved brug af IT
- benytte ordbøger, stavekontrol, grammatiske oversigter og andre hjælpemidler
- redegøre, dramatisere, præsentere og fremlægge

Kultur- og samfundsforhold

- skønlitteratur, som giver eleverne indsigt i levevilkår og værdier i engelsktalende lande
- tekster og andre udtryksformer om unges levevilkår, medier, skoleliv, fritidsliv, arbejdsliv, natur, miljø og andre aktuelle problemstillinger

- forskellige teksttyper fra engelsksproget ungdomskultur – fx tidsskrifter, musikteksster, film og tv

Øvrige valgfag

Undervisningen finder sted på tirsdag og torsdage 13,30 – 15,30. Skoleåret deles op i 2, første periode fra uge 36 – 2 og 2. periode fra uge 5 til uge 24

Fagene bibringer eleverne lyst eller færdigheder, der kan bruges i deres fritid. Fagene rækker således typisk langt ud over undervisningstiden.

I første periode undervis i år i: Engelsk, guitar, smykke og børstebinderi, fodbold, fitnes, maling/collage, glasslumpning, matematik, pigehold, ridning, autoværksted, knivkursus, svømning, pedelopgaver. 9 hold.

Heste-valghold

På holdet arbejdes der med hesten som pædagogisk middel, dels via kommunikation og øvelser med hesten fra jorden og dels via ridning i ridehal og naturen.

Fællesoplevelserne med og omkring hesten udvikler en række alment menneskelige kompetencer, så som: ansvar, tillid, accept, respekt, sociale relationer, motorisk udvikling, bevidsthed om kropssprog, empati og tilknytning.

Opbygningen af relation mellem menneske og dyr har en stor overførselsværdig til elevens liv og dagligdag. Kontakten med en hest indebærer kontakt med sig selv og sin krop, da kommunikationen primært er fysisk betonet. Derfor stimulerer arbejdet med hesten sanselighed, nærvær, indfølelse, kropsfornemmelsen, vilje, kontrol af og bevidsthed om sit eget temperament.

For at vinde hestens tillid og respekt, må man påtage sig lederskabet og kropsligt guide hesten, tålmodigt, empatisk, tydeligt og fokuseret. Man må kunne rumme og aflæse hestens følelser ”jeg kan godt se, du bliver bange, men det er ok. Jeg er her og jeg har styr på situationen – så nu går vi fremad sammen”. Når dette lykkes er det en stor sejr for eleven og med til at styrke selvværd og selvtillid via følelsen af kontrol dels over sig selv og over hesten.

Ud over det personlighedsudviklende bruges hele kroppen rent fysisk meget i selve ridningen, hvilket giver forbedret kropskontrol, bevidsthed, balance, koordinering og styrke. Derudover giver skovturene smukke naturoplevelser, hvor vi også får den biologiske dimension på og snakket om årstiderne og livet derude.

Der udvikles i øjeblikket på tilbud om handcapridning, beskrivelse heraf er på vej.

Praktiske fag

Fag som tager udgangspunkt i praktiske opgaver og indlæring af praktiske færdigheder. Det er emner som skal ses som medvirkende til opbyggelse af positivt selvværd. Man er sammen om noget fælles tredje, opgaverne giver mulighed for anerkendelse.

Pedel.

Der oplæres et hold hjælpepedeller, som skoleåret igennem bistår pedellerne med praktisk arbejde i deres fritid. Noget lignende gør sig gældende for IT mekanikere.

Sundhed.

Dækker emner som "pigehold", kend din krop, afspænding, madlavning, slankekursus mv. Emnerne tilbydes ud fra et aktualitetskriterium. Se også trivsel.

Hobbybetonede fag

Formålet med undervisningen er at tilegne sig færdigheder og indsigt i fag og emner som eleven interesserer sig for. Fagene som tager udgangspunkt i elevernes interesse og ønske om at lære noget bestemt. Disse fag rækker typisk langt ud over den almindelig undervisningstid, ofte er det en elementær indførelse i fag og emner som senere i efterskoleopholdet bruges i samværsdelen. Der læres og produceres ofte til fællesskabet¹². Man tilegner sig færdigheder, som kan bruges senere i ens fritidsliv, typisk også færdigheder, som giver positiv feedback fra omgivelserne, de er dermed medvirkende til at opbygge elevens positive personlige selvopfattelse, udover de tillærte færdigheder. Emnerne kunne være: Glasslumpning, lystfiskeri, guitar, blomsterdekoration, golf – drage, træsløjd, kor, rollespil, finere madlavning osv..

Idræt

Formålet med undervisningen i idræt er, at eleverne gennem alsidige idrætslige oplevelser, erfaringer og refleksioner opnår færdigheder og tilegner sig kundskaber, der giver mulighed for kropslig og almen udvikling og motiver dem til at være fysisk aktive.

Emnerne skal tilskynde/lære eleverne at bruge skolens idrætsfaciliteter i fritiden.

Alle elever mødes med et krav om daglig motion. Kontaktlærerne er opmærksomme på elevernes (evt. manglende) indsats.¹³

Emnerne er mindst: Ridning, fodbold, ridekort, motion anden idræt.

Alle elever har idræt hver fredag 13,15 – 14,15

¹² Eksempler:

Blomsterbindingsholdet producerer juledekorationer til forældrearrangementet i nov.

Guitareleverne får udleveret en personlig guitar, det smitter i den grad af på aftenhyggen, hvor der ofte sidder nogle stykker og spiller og synger. Det har stor motiverede effekt for de andre elever.

Svejsning er en færdighed som har mange, specielt drenges bevågenhed, der er lavet mange sofacykler og sæbekassebiler på værkstedet i elevernes fritid.

¹³ Eksempler:

Ridning – eleverne må benytte skolens heste efter nøje regler, en af forudsætningerne er de har erhvervet ridekort, det sker bl.a. på valghold. En meget stor del af skolens elever når at komme på hesteryg i løbet af opholdet.

Rytmisk gymnastik / dans er aktiviteter der arbejder henimod opvisning på forældredage, dans er ligeledes ofte en elevstyret aktivitet i fritiden.

Skolens fodboldhold etableres i efteråret og træning foregår ofte som aften og weekendaktiviteter, vi møder andre skoler og deltager i udvalgte turneringer.

Fagfag

Undervisningen tager udgangspunkt i fag og emner som de er beskrevet i fælles mål. Der udvælges relevante emner, udover at tilegne sig viden om emnerne er formålet at afdække ressourcer og motivere til yderligere læring i fagene. Fagene oprettes hvis der er mulighed for det, man kan altså ikke være sikker på at fagene oprettes.

Fagene kunne være tysk, fysik, elektronik, edb mm.

Værksteder

Værkstederne er tillagt 642,5 timer

Værkstedundervisningen er et centralt omdrejningspunkt på Try Efterskole.

Der tilbydes 5 værksteder: træ og metal, landbrug, køkken, musik og kreateks alle med mindst 3 lærere tilknyttet.

Ud fra vores pædagogiske linie arbejder vi helhedsorienteret, almindendannende og elevdifferentieret oftest gennem handleorienterede processer. Der arbejdes fra konkrete problemstillinger mod del modsat fra del mod helhed¹⁴. Fælles mål for folkeskolens fag medtænkes. Læring gennem imitation - gentagelse som skal være visualiseret mere end verbalt/sproglig - strukturering - vejledning gennem kommunikation/dialog - evaluering - ny læring gennem imitation.

Processen forløber spirallignende, således at eleven får nye indsigter på baggrund af det tidligere lærte.

Der vises mere end der fortælles, eleven indgår i relevante og overskuelige indlærings og arbejdsituationer.

På alle værksteder er der integreret dansk, matematik, EDB, idræt og kontaktlærerfunktion på individuelt niveau. Natur/Teknik, Biologi, Fysik/Kemi og Teknologi er integreret i værkstedernes undervisning i forbindelse med den praktiske undervisning. I forhold til emnerne udvælges Trinmål fra Fælles Mål.

Et eksempel: Lysestøbning i Kreatex-værkstedet

Fag	Emner fra trinmålene
Det humanistiske fagområde	
Dansk, Engelsk, Samfundsfag	
Arbejde med tekster/film om lys	Læse, skrive, udstille, hjemmeside
Historie, Religion	Brug af lys før og nu, lys som symbol
Praktiske fag	
Håndværk og Design	Produktion
Naturfag	
Natur/Teknologi	Industriproduktion
Fysik/Kemi	
Smelte stearin og støbe lys i forskellige forme	Stoffers generelle egenskaber, smeltepunkt og størkningspunkt. Tilstandsformer, partikelforståelse

	Energiomsætning
Veje forskellige stoffer og lave forsøg med faste stoffers flydeevne	Stoffers generelle egenskaber, vægtfylde
Tavleundervisning, diverse spil, internetsøgning	Grundstofforståelse Det periodiske system
Forsøg med væskers flydeevne	Stoffers generelle egenskaber, vægtfylde
Lav en varmluftsballon	Stoffers generelle egenskaber, vægtfylde
Brænde stearinlys	Kemisk proces, forbrænding Energiomsætning Kulstofkredsløb Brandfare, brandinstruks på skolen
Matematik	Areal og rumfang af forskellige støbeforme Beregne snor- og papirforbrug ved indpakning Hvad koster hjemmelavede lys

Der arbejdes i tidsmæssigt store blokke for at minimere virkningen af tidspres og for at øge muligheden for fordybelse og overskuelighed. Der skal være et, for eleven, synligt mål og formål med opgaven.

Eleven vælger værksted før skolestart og har mulighed for at vælge et nyt pr. 1.2.

2. årseleverne gøres medansvarlige for indskolingen af de nye elever på værkstedet så hverdagen kommer hurtigere i gang.

Der henvises i øvrigt til værkstedernes egen hjemmeside. Hvert værksted opbygger en underside til skolens hjemmeside, hvor man kan finde flere detaljer, beskrivelser og oplysninger.

I Træ/Metalværkstedet er undervisningen i visse tilfælde rettet mod overgang til grundforløbet i erhvervsuddannelsen på Teknisk Skole.

Hjemmeside projekt

Målet med projektet er at dokumentere og levende gøre værkstedernes indholdsplan på en hjemmeside. Her igennem vil vi i samarbejde med de enkelte værksteder evaluere værkstedernes undervisning. Samtidigt er værkstedernes hjemmesider sammen med skolen officielle side, en del af informationen til nye elever og andre interessenter.

Sammen med 1 elev fra hvert værksted, beskriver vi undervisningen på værkstedet. Vi tager udgangspunkt i værkstedernes indholdsplan og beskriver undervisningen og arbejdsformen på de enkelte værksteder. Eleven indsamler information og billeder til siden. Værkstederne har valgt en lærer, som er ansvarlig for at hjælpe eleverne med at samle relevant information i det daglige arbejde. Værkstederne evaluerer undervisningen løbende sammen med eleverne, med fokus på hvad de har lært og hvordan, således at dette kan beskrives på hjemmesiden.

Processen foregår i dialog med de enkelte teams og vi vil komme rundt til alle værksteder, for at evaluere hjemmesiden og forhold til værkstedets undervisning.

Værkstederne står selv for rengøringen af deres værksted og tilhørende teorifaciliteter.

Landbrug

Faciliteter.

Gård med stalde til kreaturer og heste. Lade til opbevaring af foder. Maskinhus med værkstedsborde. Maskiner, 3 traktorer (som også pedellerne bruger), plov, harve, såmaskine, gødningsspreder, vogne, minilæsser mm.

Nye omklædningsfaciliteter og undervisningslokale med mindre køkken.

Ca. 9 ha jord, og 4 ha lejet eng, udlagt med græs i omdrift.

Der er 3 lærere på værkstedet.

En dag på landbruget

- starter med formiddagsmøde. Alle mødes omklædte i arbejdstøj i teorilokalet. Her planlægges dagen/ugen. Den enkelte eller de enkelte grupper fortæller lidt om hvad de lavede i går, og hvad de skal lave i dag. Om han/hun har brug for hjælp i form af materialer, hænder eller instruktion. Den enkelte elev øves derved i at være med til at planlægge sin arbejdsdag og dermed i at overskue en arbejdsproces. Det kræver også for nogle stor overvindelse at skulle fremlægge sine tanker og ideer for andre. Desuden øves almindelig mødekultur.

Der er 3 lærere og en støttelærer tilknyttet værkstedet, og eleverne organiseres oftest i 3 grupper tilknyttet hver sin lærer.

Gruppe 1 er fodermestre. Undervises i og er ansvarlige for pasning af besætningen der består af ammekvæg, får, islandske heste og høns. Står også for pasning i fritiden og weekender.

Gruppe 2 er hos hestene. Undervisning i ridning og hestens røgt og pleje bredt forstået.

Gruppe 3 har projekt. Her er der mulighed for at fordybe sig i et emne i en uges tid.

Eksempler kunne være, bjærgning af hø, hegning, forårsarbejde i marken, servicearbejde på traktorer og maskiner, eller mere individuelt valgte/tildelte emner.

I undervisningen inddrages både dansk og matematik og IT. Eksempelvis dokumenteredes forårsarbejdet med en serie fotos med forklarende tekst, som hænges op på skolen. En stor del af teorien finder sted i stald og mark. F. eks. er der teori om fodring og foderplaner ved at læreren direkte fra siloen viser hvad byg er og regner foderplaner ud på tavlen, der er monteret i laden.

Undervisningen organiseres så den enkelte alene eller sammen med andre får ansvar for at en opgave bliver løst. At opdage at det er nødvendigt at man gør en indsats for at eks. dyrene får noget at æde, at hegnet er lavet ordentligt for at dyrene ikke løber ud, eller for at man i fællesskab kan flytte en stor halmballe, og dermed få den store oplevelse at man gør en forskel, gør at mange vokser anseeligt. Selvtilliden styrkes.

Eleverne rokerer mellem de 3 grupper, men kan være med til at vælge hvad man gerne vil beskæftige sig med inden for grupperne, ud fra interesse. Alle beskæftiger sig ikke med og lærer ikke det samme.

I fodermestergruppen er 2 elever fodermestre og har ansvaret for dyrenes fodring en uge ad gangen. De er sammen med en lærer og bliver lært op om formiddagen og skal så selv fodre om eftermiddagen. Når de kommer til weekenden, er de så sikre at ansvaret for dyrenes fodring i weekenden overlades til dem.

Fodermestrene er medansvarlige for at oplære den næste uges fodermestre.

I det hele taget organiseres en stor del af undervisningen ved at en elev underviser en anden. Dette er igen med til at synliggøre at eleven har lært noget, og nu er i stand til at lære det fra sig.

En stor del af opgaverne i landbruget er "skal-opgaver". Det at have ansvaret for dyr og marker gør, at der er opgaver der bare skal løses her og nu, uanset om tidspunktet er ubelejligt eller om lysten mangler. Kombinationen af ind imellem at være med til at definere hvad man gerne vil arbejde med og hvornår, og til andre tider, bare at måtte stille op og køre hø ind til sent på aftenen, giver eleverne en god fornemmelse af at nogle situationer i tilværelsen har man stor indflydelse på, og kan planlægge, andre situationer er udenfor ens kontrol (eks. vejret), og her må man bare rette ind og tilpasse sig.

Køkken

Generel beskrivelse af køkkenværkstedet:

Lokalemæssigt rådes der over et storkøkken, hvor der er indrettet arbejdspladser til eleverne med hæve-sænkeborde og et separat teorilokale.

I skoleåret 2014-15 er der tilknyttet 2 lærere og en køkkenleder.

Eleverne vælger sig ind på køkkenværkstedet, fordi de har en speciel interesse i madlavning. Undervisningen baseres primært på en praktisk del og en teori del med udgangspunkt i mesterlæreprincippet.

I den praktiske del arbejdes der med produktion af den daglige mad til alle elever og lærere, såvel kold som varmt. Eleverne stifter bekendtskab med alle arbejdsopgaverne i køkkenet, f.eks. kold kok, varm kok, opvasker og forbereder, således at de derigennem får forståelsen af hele processen fra råvarer til serveringsklar mad. Udover de færdighedsmæssige mål, arbejdes der med elevernes personlige side. Samarbejde, almindelige omgangsformer, normer, hygiejne, selvtillid, problemløsning, trivsel, selvaktivering er centrale begreber. Derudover indgår motion og idræt, som en naturlig del af værkstedsundervisningen.

Teoridelen indeholder emner som mål & vægt, kendskab til køkkenmaskiner, hygiejne, udarbejdelse af piktogrammer, ernæringslære, anderledes mad, levnedsmiddellære, samt fokus på dagligdagsmotion. I forbindelse med motion/idræt er blikket rettet på den enkelte elev, således at der laves individuelle målsætninger i forhold til kompetencer og potentialer. Yderligere har teoridelen også til opgave at synliggøre arbejdet med sund kost og motion for de resterende elever på skolen. Dette foregår bl.a. i form af mindre workshops, plancher og i samarbejde med skolens trivselsudvalg.

Temaer gennem året:

Hygiejne – grundlæggende køkken hygiejne og håndtering af de forskellige fødevarergrupper.

Ernæringslære - der arbejdes praktisk i køkkenet med sunde alternativer til eftermiddags/aftenssnack

Ildræt/motion – forskellige idrætsgrene både individuel og holdidræt. Teoretisk arbejdes der med muskelgrupper og sammenhængen mellem indtagelse af kalorier og forbrænding deraf.

Udarbejdelse af piktogrammer: Der arbejdes med udarbejdelse af piktogrammer til alle vores forskellige ting – alt fra fade og viskestykker til råvarer i vores depotrum, således det er nemmere at holde orden og orientere sig i køkkenet.

Familiemad, opskrifter, indkøb og planlægning af arbejdsgange

Eksamensforberedelse med vægt på den teoretiske del – hjemkundskab i forhold til fælles Mål faghæfte 11 – bl.a. levnedsmiddellære, råvarekendskab, mikroorganismer m.m.

I løbet af skoleåret arrangeres relevante ekskursioner som fx fiskeriauktion, marmeladefabrik, bageri, slagteri og lign.

Der tilbydes i forårsperioden folkeskolens afgangsprøve i hjemkundskab.

Musik

Faciliteter.

Der er 2 lærere fast tilknyttet. Vi råder over et musiklokale med teori hjørne. I lokalet er der bygget en scene, hvor der er opstillet instrumenter, lys og lyd anlæg. Vi har et øvelokale hvor der ligeledes er opstillet instrumenter, forstærkere mv. Herudover har vi et mobilt diskoteks anlæg, og der er en stor scene i hallen der kan opstilles til større arrangementer. Vi har en del akustiske instrumenter.

Dagen i Musik

-begynder med motion som tager ca et kvarter.

Herefter samling. Her fremlægges dagens program og der evalueres på igangværende projekter og almen trivsel. – Hvad skal vi, hvordan går det, hvor langt er vi nået, hvem skal arbejde med de aktuelle ting/rollefordeling. Samlingen lærer de unge respekt for deres samarbejdspartnere og lærer dem mødekultur.

En eftermiddag om ugen er der motion, hvor eleverne vil blive præsenteret for en række forskellige idrætsgrene henover året.

Yderligere skal vi i en periode i løbet af vinteren, også i motionsrum en formiddag om ugen.

Grundlæggende er værkstedets skoleår delt i to semestre, med hver sit mål.

1. halvår arbejdes der med musik og drama i form af revy eller musical.
2. 2. halvår er koncentreret om den musiske læring i form af individuel undervisning på instrument(er) eller sang med henblik på sammenspil.

Begge semestre afsluttes med fremvisning af periodens arbejde ved forskellige former for performance. Ligeledes er der i begge semestre en ugentlig dag, hvor undervisningen koncentrerer om individuel undervisning på instrument eller med sangundervisning. Det er også her visse elever kan arbejde individuelt (øve) med tekster og replikker.

Elevernes personlige formåen, mål og ønsker inddrages i dagligdagen og danner således grundlag for det individuelle arbejde, som samles til en eller flere helheder (f.eks. to bands, forskellige numre).

I værkstedet inddrages folkeskolens obligatoriske fagrække, og undervisningen tager udgangspunkt i fælles mål og delmål, eksempelvis:

Dansk – udformning af og læsning af manuskript og tekster, herunder fortolkning og analyse.
Engelsk: engelske tekster læres, oversættes og tolkes.

Matematik: vi arbejder med takter og musikstykkers opbygning (her indgår bl.a. brøkgregning). Vi har indrettet musiklokalet med scene og instrumenter, lyssætning m.m. Dette for at vore elever stille og roligt kan vænne sig til at stå på en scene og dermed, så vidt muligt, undgå at blive ramt af sceneskræk, når vore shows skal afholdes.

Endvidere har vi et mindre øvelokale, og kan således have op til 2 bands som øver på samme tid eller lade enkelte elever øve individuelt, mens en gruppe spiller i det store musiklokale. Udover dette har musikværkstedet også et mobilt studie, så der kan produceres CD indspilninger.

At være musikelev stiller krav til den enkelte. Dels skal man ønske at lære at stå frem på en scene uden at blive bange, dels er det nødvendigt at kunne samarbejde og udvise respekt for de øvrige på holdet. Man skal ikke nødvendigvis kunne spille på et instrument eller kunne synge, det bliver man undervist i dagligt, men lysten skal være til stede. Pga. det nære samarbejde arbejder vi også meget med, at tider og aftaler skal overholdes. – Udebliver en enkelt, har det store konsekvenser for alle på holdet – en koncert, et revynummer, en forestilling kan falde til jorden, hvis ikke alle kommer og yder efter bedste evne. Dette medfører bl.a. at personlige behov kan udskydes til der er tid til at tage hånd om evt. problemstillinger. Kontakttimerne bliver således meget afgørende. (Er der akutte problemer, tages de op enten inden eller efter undervisningen, alt efter karakteren af problemet).

Årsplan for "Musik"; skoleåret 14 - 15

Indskolingsperioden strækker sig over skoleårets første tre uger.

I disse uger vil vi i værkstedet have et struktureret og overskueligt forløb med fastlagt skema.

Kl. 9:00	Holdet samles i musik, hvor vi evaluere dagen forinden og gennemgår dagens program. Vi bruger resten af tiden til at gennemgå blandt andet skolens ordensregler, rygeregler osv.
Kl. 9.30	Eleverne; pause Lærerne; morgenmøde i kaffestuen.
Kl. 10.00	Holdet samles i vores lokale. Vi går en tur på en times tid, hvis vejret er til det. Herefter øver vi på et lille selvskrevet teaterstykke om kommunikation, som vi skal fremføre i slutningen af indskolings perioden.

	For at eleverne bliver trænet i at stå frem, laver vi forskellige teater øvelser.
12.30	Middag og pause.
13.30	Holdet samles i vores lokale; Vi øver videre med teaterstykket. Vi starter så småt op med vores kommende musical. Lytter til noget af musikken og starter lidt op med intruent undervisning og sang.
15.15	Lærer og elever skal til cafe.

Intro-tur d. 3-4/9 - Turen i år går til Løkken campingplads hvor vi skal bo i hytter. Turens program:

Ankomst og indkvartering.

Frokost

Tur til stranden

Indkøb til aftensmad

Tidligt aftensmad

Tur i Løkken svømmehal

Aftenshygge med spil og musik

Torsdag:

Morgenmad

Oprydning og rengøring

Tur til stranden, hvis der er tid.

Hjemrejse.

Perioden d. 8/9 2014 - /2 2015.

Her vil vi arbejde med musical. Vi opfører "This is my life". En musical som vi selv skriver, så meget med eleverne som vi kan, og med melodier af Kim Larsen.

Vi vil således komme til at arbejde med musik både teoretisk og praktisk og med musik-historie. (I sidstnævnte indgår også til en vis grad historie, samfundsfag og geografi). Ligeledes vil vi arbejde med drama og scenografi. Vi vil lave kulisser og kostumer.

Faget dansk integreres i undervisningen idet vi læser manuskript, analyserer og bearbejder div. tekster.

Faget matematik integreres også i undervisningen. Dels i musik-teori, dels når vi skal lave kulisser og kostumer.

Daglige

Efter opførsel af musicalen for forældre, pårørende, skolens øvrige elever og lærere m.fl. påbegynder vi 2. semester.

Eleverne får mulighed for at ønske sig på et andet værksted, hvis de ønsker dette og "ny" elever vil komme til "Musik".

Dette semester koncentrerer om musik.

Vi spiller, synger og lytter. - Igen integreres dansk, matematik, historie, geografi, samfundsfag og hertil også engelsk.

Vi arbejder hen mod at afslutte perioden/skoleåret med et afslutningsshow der omhandler året der gik og vil blive fremført sidste skoledag for forældre og pårørende. Showets varighed bliver omkring 30 min.

Hertil kommer, at vi i løbet af denne periode vil indspille de numre, som eleverne lærer, på CD. Denne CD vil være et synligt bevis på elevernes formåen og musiske kompetencer og vil blive overrakt til eleverne den sidste skoledag (dimission).

Kreatex

Titlen er en gammel betegnelse som har været i det meste af skolens historie og dækker over en forkortelse af kreativ og tekstil. Det skal opfattes bredt, men dækker selvsagt over det man kunne kalde for kreative fag og tekstilfag.

Faciliteter

Vi er et af skolens mindre værksteder, der er 2 lærere fast tilknyttet, samt en deltids ansat med et mindre antal timer. Vi råder over et glasværksted, et lokale med plads til diverse kreative udfoldelser og skolens smukke staudebed. Derudover benytter vi flittigt skolens hal og de udendørs omgivelser til motion.

Dagen i Kreatex

Elever og lærere møder omklædt til motion i Kreatexlokalet. Vi starter med et morgenmøde hvor vi briefer hinanden om dagens program og samler op på evt. trivselsproblemer.

Morgenmødet oplærer eleverne i mødekultur og respekt for hinandens forskelligheder og er en del af den demokratiske dannelse.

Derefter dyrker vi motion i ca. tre kvarter hvorefter eleverne har tid til at bade inden den øvrige undervisning går i gang. Motionen er en væsentlig del af værkstedet, da værkstedsundervisningen primært er stillesiddende. Eleverne udvikler både fin- og grovmotorikken, får en bedre kropsbevidsthed og deres psykiske velbefindende og intellektuelle formåen styrkes gennem motionen. Desuden styrkes fællesskabsfølelsen både eleverne imellem og mellem elever og lærere.

I starten af skoleåret arbejder eleverne med forskellige bundne opgaver, der giver indblik i diverse kreative teknikker, arbejdsformer og muligheder. Herefter bliver eleverne inddraget i valg af enkelte projekter til den fælles undervisning.

I den kreative del af værkstedsundervisningen angribes de valgte emner både ud fra en teoretisk og praktisk vinkel. Fag som for eksempel matematik, dansk, engelsk, samfundsfag, natur og teknik inddrages løbende, hvor de forekommer relevante for undervisningen.

I alle aspekter af undervisninger fokuseres på den enkelte elevs udgangspunkt og udvikling – både fagligt, personligt og socialt.

I hver værkstedsperiode kan som årlige tilbagevendende emner nævnes

- Elevens personlige bidrag til Kreatex' glaspymide, der bliver smukkere og smukkere år for år...
- Vedligeholdelse og udbygning af Kreatex's staudebed som blandt andet bruges i hverdagen til forskønnelse af skolens spisesal.
- Hver enkelt elev udarbejder og formidler egen projektopgave.
- En større eller mindre udsmykningsopgave på skolen

I første værkstedsperiode produceres desuden salgsemner til Kreatex' bod i forbindelse med afholdelse af skolens musical i uge 4, hvor overskuddet går ubeskåret til årets lejrskoler.

I skoleåret 14 - 15 har vi planlagt blandt andet at arbejde med

- Farvelære, rumlighed, perspektiv, bevægelse. lys
- Rakubrænding
- Cobrakunst
- Plakatkunst
- Udsmykning af atriumgården
- Hovedbeklædninger

Vi sørger selv for rengøring af kreatex lokalerne og andre "små" områder efter aftale med vores rengøringsdame. Vi prioriterer det højt, at skolen skal være et sted der er dejligt at være. Det har vi når alle på værkstedet hjælper hinanden.

Træ og metal

Faciliteter.

Der er tilknyttet 3 lærere til værkstedet. Vi råder over:

- Et metalværksted med relevant håndværktøj, arbejdsborde til eleverne .
- Et træ værksted med relevant håndværkstøj, arbejdsborde og snedkerimaskiner, som kun personalet må betjene.
- Stor værkstedshal med udstyr til autolinje, samt knallertlifte med tilhørende arbejdsborde og værktøjstavler.
- Vaskehal.
- Større udeområde bl.a. støbt forplads.
- Teorilokale med projektor, pc'er og netadgang.

Træ & Metal værkstedets overordnede mål:

- At eleverne får indsigt i og kendskab til forskellige håndværksmæssige teknikker samt værktøjslære.
- At eleverne udvikler sig fin og grovmotorisk.
- At eleverne lærer om de historiske/ kulturhistoriske aspekter, der er i de håndværksmæssige processer.
- At værkstedet lærer eleverne de "bløde" kompetencer. Samarbejde, alm. omgangsformer, normer, hygiejne, selvtillid, problemløsning, trivsel og selvaktivering er centrale begreber.
- At motion indgår som et pædagogisk værktøj i forhold til den generelle undervisning på værkstedet.
- At eleverne lærer at klare almindelige "gør det selv" opgaver. Eksempler kunne være: vedligeholde deres cykel, knallert eller scootere.
- At eleven tilegner sig delkompetencer af faglig relevans i forhold til deres videre uddannelsesplaner.

Undervisningen er i starten af året bygget meget op om at lære eleverne at færdes i og bruge værkstedet, lære alle begreberne: værktøjets navne og anvendelse, sikkerhed, arbejdsvaner herunder oprydning osv.

Undervisningen tager udgangspunkt i individuelle projekter. Nå vi har lært eleverne at kende, arbejdes der bevidst med samarbejdsstræning. Udgangspunktet er da projekter der matcher den enkeltes niveau og interesser¹⁵. Der trænes også samarbejde i mindre grupper, i

forbindelse med produktions relaterede emner.¹⁶

Opgaverne der arbejdes med er: "kan" eller "skal" opgaver.

"Skal" opgaver har første prioritet, det kunne være bestillingsopgaver f.eks. en reol til opbevaring af glas på skolens kreative værksted, service på skolens bus eller øvrige materiel. Det kunne også være akut opståede opgaver, reparation af en maskine der er gået i stykker osv. Elevsammensætningen betyder at der arbejdes på forskellige faglige niveauer og derfor tilegner eleverne sig også forskellige faglige kompetencer.

På værkstedet arbejdes der som udgangspunkt efter mesterlære principper. En "uddannet" elev kan derfor få til opgave at lære en anden noget, f.eks. hjulskift, trædrejning og lign.

Der tages udgangspunkt i den enkeltes interesser og muligheder.

Der stilles krav om kvalitet og om at en påbegyndt opgave skal fuldføres.

Alle opgaver er konkrete opgaver. Færdigheder opøves efterhånden som eleven bliver dygtigere og kan løse mere komplicerede problemstillinger.

I alle emner inddrages den relevante teori, herunder matematik, biologi, historie/ kulturhistorie, fysik/kemi samt dansk.

Eleverne undervises i en del af tekniskskoles grundforløb, hvor de bl.a. undervises i tegningslære, motorlære. De elever der ønsker svejse certifikat, bliver tilbudt et §26 kursus.

På træ og metalværkstedet starter dagen kl. 10.00, hvor eleverne møder i arbejdstøj i teorilokalet. Eleverne fortæller de andre hvad der arbejdes med, og hvad de skal lave i løbet af dagen. Er der "skal" opgaver - uddeles de. Derefter går eleverne i gang.

Anderledes uger

uge 34 – 36 er tilrettelagt som introforløb. Hvor eleverne lærer at være efterskoleelever, indarbejder rutiner og gode vaner, lærer skolen og dens muligheder at kende og meget mere. I uge 36 er værkstedsholdene på introtur i et døgn.

Undervisningen tager udgangspunkt i værkstedsholdene. Elevens personlige mål aftales med dansk, matematik og kontaktlæreren. Se note s. 12.

Uge 45

Introduktionskursus på teknisk skole.

Eleverne vælger sig ind på 4 fsk. kurser arrangeret i samarbejde mellem vores vejleder og teknisk skole, og drevet af teknisk skole i Aalborg, holdene ledsages af en lærer fra Efterskolen, der fungerer som støttelærer / back up for eleverne. [program](#)

Uge 48

Eleverne på Dansk eksamenshold gennemfører Folkeskolens Projekt opgave 9. klasse.

Uge 4 Lejrskoletur til Norge, se link når programmet er klar

Program og beskrivelse for de hjemmeværende elever følger, vi ved pt ikke hvor mange der deltager i de respektive lejrskoler

Uge 16.

Lejrskole: Aktivtur til Tjekkiet. se link når programmet er klar

Oplevelses og historiekulturtur til Berlin. se link når programmet er klar

Program og beskrivelse for de hjemmeværende elever følger, vi ved pt ikke hvor mange der deltager i de respektive lejrskoler

Eleverne ønsker ved skolestart.

Holdene planlægger hver for sig, er der nok tilslutning bliver alle turene til noget.

Uge 26.

Afslutning på skoleåret. De 2 første dage afsluttes der på værkstedet. Onsdag rømmes værelserne og vi drager på tur til Klitten i Lyngså hvor der evalueres med eleverne, den traditionsrige fodboldkamp mellem elever og personale afvikles torsdag, hvor der også er fælles underholdning og fest om aftenen. Fredag drages tilbage til skolen, og der er afslutningsreception fredag eftermiddag.

Weekend

En væsentlig del af efterskolelivet foregår i weekenderne. Vi forventer at eleverne prøver at være på skolen i en eller flere weekender i løbet af skoleåret. Eleverne på skolens landbrugsværksted skal på skift være på skolen i weekenderne for at passe og tilse dyrene.

Uge 19 er bliveweekend:

Der arrangeres idrætsdag d. 9.5. og ekskursion d. 10.5.

På fredagssamling offentliggøres den næstkommende weekends program, eleverne ved i forvejen, hvem der er vagtlærere via den ophængte kalender. Vagterne lægger programmet ud på elevkonferencen, således at eleverne har god tid og senest mandag aften før den aktuelle weekend kan skrive sig på. Ønsker man at være på skolen i weekenden, har man samtidig meldt sig til programmet - bordet fanger!

Nogle weekender er kendetegnet ved at være oplevelsesorienterede, og har en overskrift eller et gennemgående tema eksempelvis Beatles-weekend, overlevelsestur, praktiske projekter f.eks. loppemarked, tur m. overnatning til Hjallerup Marked, uhyggeweekend, skovarbejdsweekend, o.s.v.

Andre weekender er programmet ikke så massivt og bærer præg af "tilfældige" aktiviteter oftest med stor elevindflydelse.

En weekend på efterskolen er væsentlig forskellig fra den fortravlede opdeltede efterskolehverdag, eleverne har den samme lærer til rådighed i lang tid, der er ikke faste men aftalte rutiner og oftest mellem 10 og 30 elever, weekenderne har stor social værdi, og læreren har god mulighed for at involvere sig med eleverne.

I samarbejde med Brønderslev Ungdomsskole tilbydes at eleverne kan tage knallertkørekort som weekendkursus.

Vejledning

Vejledning i forbindelse med uddannelse og erhverv omfatter alle elever på Try Efterskole. Der er ansat 2 vejledere til at forestå opgaven.

Vejledningsformen er primært individuel, der forekommer dog også kollektiv vejledning for alle elever på en gang og for mindre hold. Vejledningen foregår i et tæt samarbejde med kontaktlæreren.

Formål:

At den enkelte elev tilegner sig alsidig viden om uddannelses- og erhvervsmuligheder, forstår værdien af livslang læring samt opnår kompetencer til at foretage karriere- valg
At den enkelte elev gennem vejledningen sikres et tilstrækkeligt grundlag for at træffe realistiske beslutninger om valg af uddannelse og erhverv, som svarer til den unges potentialer.

At den enkelte elev gennem vejledningen bliver understøttet i målet om veluddannede borgere og høj beskæftigelse.

Mål:

- at eleverne tilegner sig indsigt i uddannelsessystemet efter grundskolen –med særligt fokus på muligheder indenfor specialområdet.
- at eleverne afprøver og gør sig erfaringer med forskellige relevante erhverv
- at eleverne påbegynder en afklaring af evner og interesser, der sætter dem i stand til at foretage et fremtidigt valg af uddannelse, arbejde el. lign.
- at eleverne udarbejder en relevant og realistisk uddannelsesplan
- at eleven tilegner sig en forståelse for økonomi i forhold til uddannelse
- at der i samarbejde med hjemkommunes UU og relevante sociale myndigheder sikres, at den enkelte elev får det bedst mulige uddannelses tilbud.

Årets gang i vejledningen:

Skolen benytter programmet UV-efterskole som grundlag for elevsamtaler og uddannelsesplan - skolen overfører data fra uv-efterskole til optagels.dk - og er behjælpelige med at udfylde optagelse.dk - *hvilket det i øvrigt påhviler forældrene selv at udfylde - ved ikke om det skal med - det er nyt fra i år!*

Vejledningsformen er primært individuel, der forekommer dog også kollektiv vejledning for alle elever på en gang og for mindre hold.

Vejledningen af den unge foregår i et tæt samarbejde med forældre, kontaktlærer og værksted.

Skolens undervisning på linjer, der i høj grad tager udgangspunkt i praktisk undervisning, giver mulighed for at vække interesse indenfor fx køkken, landbrug, kreative fag, håndværk, musik mv.

1. Ved skoleårets start orienteres alle elever om vejledning, praktik mm.

Al vejledning foregår dels efter nedenstående plan, men også løbende efter behov. Eleverne og vejleder kan altid lave aftaler om et møde.

2. 1.års-elever:

Der afholdes 1. samtale mellem elev og vejleder inden 15.11. Her afklares, om eleven har planer om et eller to år på Try Efterskole. Har eleven planer om 2 års skolegang på Try Efterskole, og det vedvarende er en god plan, såvel i forhold til elevens udvikling som i forhold til eventuelle bevillinger, laves der i januar uddannelsesplan i samarbejde med vejleder. Med udgangspunkt i elevplanen fokuseres på udviklingspunkter for det kommende skoleår.

3. Afgangselever:

a. I perioden august-oktober afholdes 1.uddannelsessamtale - UV-efterskole. Fokus er på elevens drømme og ønsker og på information om fremtids- og uddannelsesmuligheder. Hvad betyder fx EUD, EGU og STU – har jeg mulighed for at flytte hjemmefra – skal man tage en FSA for at blive tømrer?

Desuden påbegyndes uddannelsesplan, som elev og forældre sammen kan skrive videre i hjemmefra.

b. I den næste periode ses nærmere på, hvilke vejledningstiltag, der skal tages i forhold til den enkelte elev, elev og vejleder aftaler vedrørende praktik og søger informationer på nettet og i brochurer.

Vejleder arrangerer praktikforløb.

Eleven afklares herigennem i forhold til sine kompetencer og bliver bedre i stand til at vælge realistisk og kvalificeret.

c. I perioden oktober-februar afholdes netværksmøde med deltagelse af elev, forældre, evt. hjemkommunes UU-vejleder og, når det er nødvendigt i forhold til planlægningen, repræsentanter fra socialforvaltning og/eller PPR.

På mødet informeres om elevens ønsker, og der informeres om uddannelsesmuligheder.

Endvidere lægges en plan for det videre forløb: besøg på mulige uddannelsessteder, afklaring af bevilling/økonomi, afklaring af bomuligheder.

d. Inden 1.marts færdiggøres uddannelsesplan.

Hvis det er nødvendigt, afholdes endnu et netværksmøde inden sommerferien

Brobygning

Elever fra 9. klasse og op deltager i brobygning på erhvervsuddannelse - herunder også landbrugsskole

Mulighed for individuelle 5-ugers brobygningsforløb på erhvervsuddannelser - for, i samarbejde med uddannelsesinstitutionen at afklare, om den unge er rustet til ordinær uddannelse

Elever fra 8. klasse præsenteres for alternative tilbud - herunder produktionsskole - EGU - STU

Vi påtænker at eksperimentere med præsentationskurser for 8. klasse fra skoleåret 2015-16

UEA- undervisning - Uddannelse og job:

Mulighed for at deltage i uddannelsesmesser

Mulighed for at deltage i Åben Hus arr og info-møder for forskellige ungdomsuddannelser

Præsentation af alternative uddannelsesmuligheder

Praktik på Produktionsskole

§26 sikkerhedskursus tilbydes elever på landbrugsværkstedet og på træ- og metalværkstedet

Virksomhedsbesøg som f.eks. "Indret en Fakta-butik" - En dag som butiksslagter - Det hele går i FISK - Besøg i lydstudie - Musik og drama i daginstitutioner - En dag hos den økologiske landmand - Besøg af beslagsmeden - Besøg af dyrlægen - En dag hos glaspusteren m.v.

Mulighed for praktik hos Pedellen

Mulighed for individuelle praktikker

På nogle værksteder udarbejdes der arbejdsedler

På nogle værksteder arbejdes der, i perioder, med samlebåndsproduktion

Evaluering

Eleverne

På Efterskolen i Bakkerne – Try evalueres elevernes udbytte af undervisningen, samværet og opholdet i det hele taget løbende. På alle almindelig skoledage holdes der morgenmøde 9,30 – 10. Her drøftes alle aktuelle elevsager.

Værkstedsteamene har skemalagt planlægning hver onsdag 12,30 – 14, her er vurdering af elevens udbytte et fast punkt på dagsordenen.

Dansk og matematik faglærerne holder månedlige møder hvor vurdering af elevernes udbytte er på dagsordenen, der holdes 2 årlige elevsamtaler udenfor alm undervisningstid.

På skolens Intranet er der oprettet elevbeskrivelser, og hver gang eleven skifter hold værksted og lign. afleveres en skriftlig vurdering af eleven. Kontaktlæreren er ansvarlig for redigering af elevbeskrivelsen.

Der gives karakterer efter gældende regler på afgangsprøveholdene og for projektopgaven. Kontaktlæreren har tæt og løbende kontakt til sine elevers forældre, vi ringer oftere end vi skriver, og øvrige bagland, der på den måde holdes løbende underrettet om elevens udbytte.

I november og marts indbydes der til forældremøde, herunder møde med elevens kontaktlærer og evt. andre lærere eller ledelse som forældrene måtte ønske at tale med.

Forud for novembermødet er alle elever gennemgået på medarbejderrådsmøde mhp. skolens indstilling til det kommende skoleår.

Der udarbejdes udtalelser efter anmodning og alle elever modtager skolebevis ved afslutning af opholdet.

Handleplaner

Vi har på Try Efterskole flere elever, som enten har støttetimer med, når de kommer, eller hvor vi efterfølgende søger timer, for at kunne støtte en elev med specielle problemer: faglige / personlige / sociale.

For hver af disse elever udfærdiger vi en handleplan, som beskriver eleven og danner grundlag for målsætningen med støttetimerne, metodevalg og indhold.

Støttebehovet aftales med og søges af viceforstanderen, med hvem handleplanens indhold ligeledes afklares.

Disse handleplaner ligger elektronisk i elevernes mapper, handleplanerne udarbejdes i værkstedsteamene der også er ansvarlige for den løbende evaluering og nødvendige udbredelse af kendskabet til planen og målene i denne, det være sig til kolleger, forældre og sociale myndigheder.

For at kunne lave en målrettet handleplan, er det nødvendigt med en nøje beskrivelse af eleven.

En sådan beskrivelse skal tage udgangspunkt i de iagttagelser, vi gør. Det er vigtigt, at vi observerer, og at vi i vores observation gør os klart, hvad det er for områder, vi ønsker at observere og dermed beskrive. At vi overhovedet er kommet dertil, at vi mener at have behov for et antal støttetimer, skyldes jo, at vi har en klar formodning om, at der er noget, eleven har særlig meget brug for hjælp til. Hvis det er klart på hvilke felter vi ønsker at blive klogere på en elev, - beskrive dennes stærke og svage sider – kan der i undervisningen etableres små "handlingsforløb", som kan være med til at afdække handlemåder hos eleven. Sandsynligvis forekommer der mange situationer i skoledagen, hvor det er oplagt at "studere" en elev. Fx kollektive beskeder, hvordan tackles de? Eller handlingsrækkefølge: "først skal du gøre... Bagefter skal du... for til sidst at gøre.... Hvor mange dele magter eleven at huske?

Muligvis foreligger der allerede en udtalelse fra tidligere skoleforløb eller evt. fra PPR. Disse kan være med til at støtte vore iagttagelser, og vi kan se, hvilke foranstaltninger man har tyet til. Det er dog vigtigt, at vi selv laver en beskrivelse og drager vore egne konklusioner. Vor skoleform er anderledes og rummer nye muligheder.

Handleplanens indhold:

Beskrivelsen.

Elevforudsætninger, faglige som personlige:

I en beskrivelse er det vigtigt at få afdækket elevens stærke og svage sider, - hvilke funktioner kan man bygge videre på (stærke sider) og hvilke områder skal man forsøge at træne (svage sider). Det er også vigtigt at gøre sig klart, om der er sider, der skal have fred, - i hvert fald lige nu (fx læsning, matematik, samarbejdssituationer...)

Målsætning.

Hvilke mål vil vi nå med vores undervisning?

Ud fra elevbeskrivelsen kan der opstilles mål, ofte flere. Der kan evt. opstilles en prioriteret rækkefølge. En sådan følges op af en forklaring.

Metodik.

Hvordan vil vi sammen med eleven arbejde mod at nå de opstillede mål? Det er vigtigt at gøre sig klart hvilke midler og hvilket indhold, der kan fremme processen.

Evaluering.

Det er vigtigt på forhånd at aftale hvornår en handleplan tages op igen. Dette bør ske med jævne mellemrum, da man ved en sådan revision holder øje med, om planen har effekt.

Skoleåret og dets organisation

Hver gang der afholdes et arrangement bliver det evalueret efter en plan godkendt af medarbejderrådet. Evalueringerne tilføjes denne plan.

Undervisningen

På Efterskolen er arbejdet organiseret i teams omkring vagt, værksted eller boglige fag. Vi har en lang tradition for at arbejde tæt sammen, og vi har lavet udviklingsarbejde omkring teamarbejde.

En væsentlig del af det at arbejde i team er muligheden for at få evalueret sin undervisning af kolleger.

I forbindelse med årsplanlægningen og evalueringen af det igangværende skoleår evalueres fagudbud og form.

Indholdsplanen

Denne indholdsplan evalueres løbende, og rettes i overensstemmelse med skoleåret som det skrider frem, hvis vi beslutter ændringer.

Udvalgte områder sættes på dagsordenen på medarbejderrådsmøder, pædagogiske dage eller i forbindelse med det igangsatte udviklingsarbejder.

Bilag

Det teoretiske grundlag for skolens praksis

Det moderne samfund udvikledes i forbindelse med industrialiseringen og udviklingen accelererer stadig. Der skete et brud mellem arbejde og hjem, og uddannelse blev udskilt. Man havde tro på at mennesket, videnskaben og rationaliteten kunne bringe samfundet til et højere stade, og det lagde en fælles retning for et samfund, der samtidig fik flere og tydeligt differentierede systemer, som det økonomiske system, det politiske system og arbejdsmarkedet med vidt forskellige værdier.

I det moderne samfund er troen på et enkelt center forsvundet. Det, der som hovedtræk karakteriserer samfundet i dag, er kompleksitet¹⁷. Sociologen Luhmann beskriver dette ved, at der i samfundet ikke længere er én autoritet, én fornuft eller ét grundlæggende kriterium, men mange udsigtspunkter. Samfundet har uddifferentieret en række systemer, uddifferentierede funktionssystemer, der har hver deres specielle funktion. Der er ingen overordnet styring, men udviklingen foregår evolutionært. Systemerne er autopoetiske¹⁸, hvert system er lukket, selvreferentielt og opretholder sig selv. Hvert system har sin egen indre styring. Omverdenen kan ikke trænge ind i systemet, højst forstyrre det gennem kommunikation, men systemet afgør selv, om det vil lade sig forstyrre (Rasmussen 2004b:32 ff.) Traditionelt er socialisering beskrevet, som det at traditioner, normer og værdier føres fra

en generation til den næste. Denne beskrivelse dur ikke mere (Rasmussen 2005:36). Samfundet er ikke mere i ental, men en kontekst af kontekster. Det sociale liv bliver til gennem mange forskellige kontekster, som stiller den enkelte overfor forskellige normer og værdier. Pædagogikkens opgave bliver at hjælpe den unge til at udvikle de nødvendige forudsætninger for på egen hånd at kunne bearbejde og håndtere hverdagens problemer. Socialisering må betragtes som en individuel form for samfundsmæssiggørelse til en mangfoldighed af samfundsmæssigheder eller kontekster. ”Man kan sige, at den unge i dag står overfor at måtte konstruere sin egen socialisering på grundlag af fortolkninger af den sociale konteksts reaktioner som reflektiv selvsocialisering” (Rasmussen 2005:37).

Vi lever altså i et polykontekstuel samfund som karakteriseres af kompleksitet og uddifferering i mange systemer. Dette gør, at den enkelte må forholde sig til mange kontekster, og at socialisering bliver et reflektivt projekt for den enkelte ud fra de mange forskellige konteksters forventninger. Undervisningens indhold bliver dermed først og fremmest at styrke elevens selvrefleksivitet, at den unge lærer at lære. Læring er altså en proces som den lærende selv skal gennemføre. Man kan ikke påføre andre læring, skolen er en lærende organisation – hvor lærere, elever og ledelse producerer viden, formidler viden og tilegner sig viden, på kryds og tværs og til alle tider i hele organisationen.

Distinktionsteorien beskriver relationen mellem subjekt og omverden. Et forhold, hvor subjekt og omverden bliver til i kraft af hinanden, og hvor deres udvikling fører til fælles resultater, som både subjekt og omverden kan og må benytte sig af. Dens forklaring af individet som iagttager og samtidig en del af omverdenen giver mening, og dens forklaring om samfund og individer forstået som selvreferentielle systemer og det sociale som kommunikation, giver et nyt og klart billede på læringens og undervisningens forhold til hinanden.

Læring vil ud fra en operativ konstruktivistisk betragtning sige, at en iagttager foretager en operation, der består i at markere en forskel – en forskel mellem noget og noget andet – og dernæst betegner eller beskriver den ene side af denne forskel – selekterer forståelse. Læring er en bevidst proces der foregår i det psykiske system. Noget inden i eleven, noget eleven vælger aktivt: at lære eller ikke lære. Eleven ændrer sin egen konstruktion, sit eget selv, men den forårsages af forstyrrelser fra omverdenen. Læring finder ikke kun sted i undervisningen, men når som helst og hvor som helst.

Det sociale forstås i systemteorien som kommunikation mellem autonome systemer og bryder med opfattelsen af kommunikation som en overførsel af informationer mellem afsender og modtager. Kommunikation forklares som en selektiv hændelse, der består af 3 valg:

- 1. selektion: valg af information. Indholdet. Foretages af 1. part.
- 2. selektion: valg af meddelelse. Hvordan afsende? Foretages af 1. part.
- 3. selektion: forståelse. Valg af forståelse af information og meddelelse på den ene eller anden måde eller ikke at forstå. Foretages af 2. part.

Herefter kan kommunikationen enten slutte eller fortsætte: Man bytter, så 2. part vælger information og meddelelse, og 1. part vælger forståelse og så fremdeles.

Individerne - de psykiske systemer - er omverden for kommunikationen. De er lukkede, man kan ikke læse hinandens tanker. Det eneste, der kan iagttages, er de valg af information og meddelelse, som kommunikationsparterne skiftevis foretager på baggrund af deres valgte forståelse.

- man kan derfor indføre en 4. selektion kaldet forståelseskontrol. Den foregår gennem iagttagelse. Enten tilslutning - modparten har forstået, eller ikke tilslutning - modparten har ikke forstået, hvilket medfører, at kommunikationen må ændre karakter til reflektiv

kommunikation over kommunikationen: "Når du siger at... mener du så??" Forståelse er al undervisnings succeskriterium (Rasmussen 2004a:30-34).

Undervisningen foregår i det sociale system, i kommunikationen mellem mindst 2 personer, lærer og elev. Læreren har en intention om, at forandre eleven så han får en større viden og dygtighed - at eleven lærer. Men læring foregår i elevens psykiske system, som elevens egen konstruktion, hvor læreren ikke har adgang. Undervisning foregår overvejende som kommunikativ interaktion, dvs. deltagerne er fysisk til stede og nærværende, ved at læreren forsøger at skabe opmærksomhedspunkter i omverdenen for elevens læring. Den eneste mulighed for stimulering og støtte for elevens læring findes i det kommunikative samspil mellem elev og lærer, og eleverne indbyrdes (Rasmussen 2003:649). Undervisning er således kort defineret: En intentionel forandrende aktivitet med henblik på viden.

Opdragelse foregår også i det sociale system igennem kommunikation. En intentionel forandrende aktivitet med henblik på karakterudvikling.

Læring er elevens projekt, men kan kun forekomme i samspil med det sociale, i kommunikationen. Læring er bevidst og foregår overalt, men kan foregå tilfældigt og uhensigtsmæssig. Undervisning, som foregår i kommunikation, er den bedste måde at effektivere og målrette læring på. Støtte til elevens læring må derfor være kommunikativ støtte. Undervisning er den mest hensigtsmæssige kommunikationsform til at medføre intentionelle forstyrrelser i elevens psykiske system, og dermed til læring. Dermed kan man sige, at undervisning og læring er hinandens ko-evolutionære forudsætninger.

Som nævnt skal eleverne i dag i højere grad skal forholde sig til omverdenen ud fra sig selv, ved selvrefleksion, frem for ud fra generelle normer og regler. Dette kræver et stærkt, komplekst, fleksibelt og refleksivt selv.

Meads og Honneths teorier giver et bud på forståelsen af identitet. inddeling af anerkendelse i 3 sfærer, da disse teorier forklarer selvet som en dynamisk, livslang egenskab der dannes og opretholdes i forhold til andre og til sig selv og som et resultat af anerkendelse.

Selvet: Honneth bygger sin teori om identitet og anerkendelse på bl.a. Meads interaktionsteori (Madsen2005:266FF og 217FF), hvor identitet ikke skal forstås som en grundlæggende egenskab, der er fast forankret i personen, men som noget der dannes gennem en række sociale relationer og interaktioner, hvor mennesket skabes gennem de sociale krav, der stilles af fællesskabet, og gennem refleksion over forholdet til sig selv.

Meads 3 former for identitetsdannelse(Madsen2005: 269FF):

- Selvidentitet: En indefra iagttagelse. Dannes når individet(jeg) iagttager sig selv som objekt(mig). Jeg - det individuelle selv - handler spontant uden refleksion over normer og sociale former. Mig - det sociale selv - er det lager af sociale erfaringer og normer, der er dannet på baggrund af refleksioner over egne handlinger og andres respons herpå, hvorved der kan dannes nye erfaringer, en social livshistorie. Væsentlig er ifølge Mead, den betydningsfulde anden, som dannes ved hjælp af personer med tætte relationer som familie og nære venner - eller læreren. Erfaringer med disse giver med tiden en generaliseret anden, med de forventninger, som mennesket vil have til en bestemt rolle som eks. en lærer eller en mor.

- Personlig identitet: En udefra iagttagelse. Dannes i relation til betydningsfulde andre med kendskab til den personlige livshistorie. Her bliver individet vurderet på sine holdninger, karakteregenskaber og erfaringer, som netop kun er tilgængelig for de nære i personens omgangskreds. Disse identitetstegn sættes sammen på en unik måde, hvorved personen

konstrueres gennem en individualiseringsproces. I forbindelse med disse nære relationer kommer forventninger til personen til udtryk som forventninger til bestemte roller. Personen kan komme i klemme, hvis der ikke er overensstemmelse mellem rolleforventning, personlig identitet og selvidentitet.

- Social identitet: En udefra iagttagelse. Dannes i relation til mennesker med fjerne relationer, de generaliserede andre. Ud fra det syn man iagttages med ud fra ens sociale position. Den enkelte har aldrig fuld kontrol over dannelsen af social identitet. Den har stor indflydelse på den personlige identitet, fordi den er udtryk for de sociale positioner, man placeres i af ens omgivelser, og er svære at bryde ud af¹⁹.

Anerkendelse - Honneth knytter Meads identitetsdannelse sammen med betingelser for anerkendelse. (Madsen 2005:275FF og Honneth 2003). Honneth mener, at i det moderne samfund er livschancerne tæt knyttet til mulighederne for anerkendelse, og at disse er ulige fordelt. Mennesket bliver menneske ved at reflektere over sine relationer til andre. Refleksion kommer til udtryk i vores forhold til os selv som selvtillid, selvværd og selvagtelse.

Honneth opstiller 3 sfærer for anerkendelse:

- Den private sfære: Den grundlæggende sfære hvor anerkendelsen hedder kærlighed. Man udvikler her selvtillid, som et udtryk for erfaringer med at blive elsket, som den man er. Det er en emotionel anerkendelsesform, erfaringen af at være et selvstændigt subjekt, som er forudsætning for senere at indgå i nære relationer og venskaber.

- Den retslige sfære: Anerkendelsen hedder almen agtelse. Bygger på medborgerrettigheder, at alle har lige rettigheder, som giver social anseelse. Man udvikler herved selvagtelse og selvrespekt.

- Den solidariske sfære: Anerkendelsen hedder social solidaritet. Personlige egenskaber får først værdi, når de særlige egenskaber stilles til rådighed for, og anerkendes i fællesskabet. Man udvikler selvværd. Det er individets særegenhed, der værdsættes.

Social eksklusion underminerer menneskets selvværd, idet dette kun kan dannes og opretholdes i relation til andre.

Opsummering: Honneth viser, at de forskellige anerkendelsesformer findes på forskellige arenaer, og at man har behov for anerkendelse på i alle 3 sfærer. Dette skal indtænkes i specialpædagogikken. Professionaliteten omkring den private sfære for eleven betyder, at være bevidst om rollen som den betydningsfulde anden, der skal anerkende elevens unikke selv. Herved kan såvel elevens selvidentitet, som hans personlige identitet, og dermed den selvtillid, der skal være elevens fundament videre i livet, udvikles.

I den retslige sfære skal man være villig til at påtage sig advokatrollen i de tilfælde, hvor elevens civile, sociale eller politiske rettigheder krænkes, kæmpe for elevens selvagtelse.

I den solidariske sfære skal man være opmærksom på, at eleverne bør deltage i forskellige værdifællesskaber, fordi social identitet og dermed selvværd netop konstrueres gennem mødet med forskellige forventninger.

Mennesket kan kun opbygge positive relationer til sig selv ved at danne anerkendende relationer til andre, og da efterskolens elever typisk har større risiko for et udviklingsforløb præget af mindre social interaktion og færre fælles oplevelser grundet deres anderledeshed, må den pædagogiske opgave derfor her ud fra være, at skabe sociale sammenhænge med fælles aktiviteter i tillidsfulde relationer.

